നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി.ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവ്വഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

രാജേഷ് @ സർക്കാരിയും മറ്റൊരാളും

v.

ഹരിയാന സംസ്ഥാനം

(ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ നമ്പർ.1648/2019)

2020 നവംബർ 03

[ജസ്റ്റിസ് ഡോ. ധനഞ്ജയ വൈ ചന്ദ്രചൂഡ്, ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദു മൽഹോത്ര, ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദിര ബാനർജി]

ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാ നിയമം, 1860 – വകുപ്പ് 302, വകുപ്പ് 34 – പരാതിക്കാരന്റെ മൂത്ത മകൻ സർവ്വകലാശാലയ്ക്കുള്ളിൽ വെടിയേറ്റു മരിച്ചു എന്നതാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസ് – പരാതിക്കാരൻ (പി.ഡബ്ല്യു.-4), ഇളയ മകൻ (പി.ഡബ്ല്യു-5) എന്നിവർ സംഭവം കണ്ടതായും ഇരയെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതായും മൊഴി നൽകി – ഇര മര – അപ്പീൽ നൽകിയ രണ്ട് പേരുൾപ്പെടെ മൂന്ന് പ്രതികളെ പിടികൂടുകയും പ്രതിപ്പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു – മൂന്ന് പ്രതികളും തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിക്കുകയും തങ്ങൾ കുറ്റക്കാരല്ലെന്ന് വാദിക്കുകയും ചെയ്തു – കൊലപാതകക്കുറ്റത്തിന് വിചാരണ കോടതി മൂന്ന് പ്രതികളെയും ശിക്ഷിക്കുകയും ജീവപര്യന്തം തടവിന് വിധിക്കുകയും ചെയ്തു – മൂന്ന് പ്രതികളും ഹൈക്കോടതിയിൽ അപ്പീൽ നൽകിയെങ്കിലും അത് തള്ളപ്പെട്ടു – തുടർന്ന് രണ്ട് പ്രതികൾ സുപ്രീം കോടതിയിൽ അപ്പീൽ നൽകി – വിധി: പി.ഡബ്ല്യു.-4, പി.ഡബ്ല്യു.-5

എന്നിവരുടെ മൊഴികളിൽ വ്യക്തമായ തിരുത്തലുകളും കൂട്ടിച്ചേർക്കലുകളും നടന്നിട്ടുണ്ട് – സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് ഇരയെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകാൻ താനും പി.ഡബ്ല്യൂ.-5-ഉം കൂടാതെ 'അപരിചിതനായ ഒരാളും' ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് പി.ഡബ്ല്യൂ.-4 പ്രസ്താവിച്ചു – എന്നാൽ, പി.ഡബ്ല്യൂ.-5 അത്തരമൊരു മൂന്നാമത്തെ വ്യക്തിയെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചില്ല – കൂടാതെ, 'എസ്' എന്ന വ്യക്തിയാണ് മരിച്ചയാളെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്ന് 'രുഖ' സൂചിപ്പിക്കുന്നു; ഇത് പി.ഡബ്ല്യൂ-4-ഓ പി.ഡബ്ല്യൂ-5-ഓ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്ന നിർണ്ണായക സാഹചര്യമാണ് – തങ്ങളാണ് ഇരയെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നും പി.ഡബ്ല്യൂ-4-ഓ പി.ഡബ്ല്യൂ-5-ഓ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും പ്രതിഭാഗം സാക്ഷികളായ ഡി.ഡബ്ല്യൂ-4, ഡി.ഡബ്ല്യൂ-5 എന്നിവർ മൊഴി നൽകി – എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-ൽ ആയുധങ്ങളായ W/1, W/2 എന്നിവ പിടിച്ചെടുത്തതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒന്നാമത്തെയും രണ്ടാമത്തെയും എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയവരെയോ, നിലവിലെ കേസായ എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781-ലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയവരെയോ പ്രോസിക്യൂഷൻ വിസ്തരിച്ചില്ല – മേൽപ്പറഞ്ഞ രണ്ട് എഫ്.ഐ.ആറുകളിലെയും എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളിൽ കണ്ടെത്തിയ വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ വിശദീകരിക്കാൻ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയവർക്ക് സാധിക്കുമായിരുന്നു; അവർ വിസ്തരിക്കപ്പെടാത്തത് പ്രതികൾക്ക് സംശയത്തിന്റെ ആനുകൂല്യം നൽകാൻ കാരണമാകുന്നു – തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, സി.ആർ.പി.സി-യിലോ 1872 ലെ ഇന്ത്യൻ തെളിവ് നിയമത്തിലോ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് നിയമപരമായ അധികാരം നൽകുന്ന പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥകളില്ല – തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് എന്നത് പ്രതിയുടെ വ്യക്തിത്വം

ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ളതാണ് – തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നിരസിച്ചു എന്ന കാരണത്താൽ മാത്രം ഒരാൾ കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് കണ്ടെത്താൻ കഴിയില്ല – നിലവിലെ കേസിൽ, ദൃക്സാക്ഷികളെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന പി.ഡബ്ല്യൂ.-4, പി.ഡബ്ല്യൂ.-5 എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യം അതീവ സംശയത്തിലാണ് – മരിച്ചയാളുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്ത ബുള്ളറ്റുകളും ഒഴിഞ്ഞ കാർടിഡ്ജുകളും കുറ്റകൃത്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ച ആയുധവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന ബാലിസ്റ്റിക് തെളിവുകൾ പരസ്പരവിരുദ്ധവും ഗുരുതരമായ പിഴവുകൾ ഉള്ളതുമാണ് – അതിനാൽ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നിരസിച്ചത് അപ്രധാനമായ ഒരു കാര്യം മാത്രമാണ്; അതൊരു പ്രധാന തെളിവ് അല്ലാത്തതിനാൽ മറ്റ് തെളിവുകളുടെ അഭാവത്തിൽ അതിന് മാത്രമായി നിലനിൽപ്പില്ല – പ്രോസിക്യൂഷൻ തങ്ങളുടെ കേസ് സംശയതാതീതമായി തെളിയിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു, അതിനാൽ അപ്പീൽവാദികൾ സംശയത്തിന്റെ ആനുകൂല്യത്തിന് അർഹരാണ്.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് കോടതി

വിധിച്ചു : 1. പി.ഡബ്ല്യൂ.4, പി.ഡബ്ല്യൂ.5 എന്നിവരുടെ സംഭവ സ്ഥലത്തെ സാന്നിധ്യം

1.1 പി.ഡബ്ല്യൂ.4 ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പ്രസ്താവിച്ചത്, താനും പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം കൂടാതെ "അപരിചിതനായ ഒരാളും" ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് പി.ജി.ഐ.എം.എസ് റോഹ്തക്കിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതെന്നാണ്. എന്നാൽ, പി.ഡബ്ല്യൂ.5 തന്റെ മൊഴിയിൽ തങ്ങളോടൊപ്പം ഇരയെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകാൻ മൂന്നാമതൊരാൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിനെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നില്ല. പോലീസ് വൈകുന്നേരം 4:00 മണിക്ക് ആശുപത്രിയിലെത്തിയെന്ന് പി.ഡബ്ല്യൂ.4 പറയുമ്പോൾ, പോലീസ് എപ്പോഴാണ്

എത്തിയതെന്ന കാര്യത്തിൽ പി.ഡബ്ല്യൂ.5 ന് ഉറപ്പില്ല. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം തങ്ങളുടെ മൊഴികളിൽ വ്യക്തമായ തിരുത്തലുകൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്; ഇവർ കുറ്റകൃത്യത്തിന് ദൃക്സാക്ഷികളായിരുന്നോ എന്ന കാര്യത്തിൽ ഈ തിരുത്തലുകൾക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ട്. തെളിവെടുപ്പിനിടയിൽ പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം തങ്ങളുടെ മൊഴികളിൽ കാര്യമായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സന്ദീപിന് വെടിയേറ്റ ശേഷം തങ്ങളാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് മാറ്റിയതെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചതിലൂടെ, തങ്ങൾ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും കുറ്റകൃത്യത്തിന് ദൃക്സാക്ഷികളാണെന്നും കാണിച്ച് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിനെ ബലപ്പെടുത്താനാണ് ഇരു സാക്ഷികളും ശ്രമിച്ചത്. ഇരയെ ഇവർ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതിനെക്കുറിച്ച് എഫ്.ഐ.ആറിൽ യാതൊരു പരാമർശവുമില്ലാത്തത് ഇവർ ദൃക്സാക്ഷികളാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമുണ്ടാക്കുന്നു. ഈ സംഭവം നടന്നത് സർവ്വകലാശാലയിലാണ്; കൊല്ലപ്പെട്ടയാൾ അവിടെ വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നുവെന്നും സപ്ലിമെന്ററി നിയമ പരീക്ഷകൾക്കായി തയ്യാറെടുക്കുകയായിരുന്നുവെന്നുമാണ് പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ന്റെ മൊഴി. പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം സംഭവസ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവരാണ് മൃതദേഹം ആശുപത്രിയിലെത്തിച്ചതെന്നുമുള്ള വാദം, രേഖകളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാകുന്ന രണ്ട് പ്രധാന സാഹചര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിശോധിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, സെഷൻസ് കോടതിയിലെ വിചാരണ രേഖകൾ പ്രകാരം ഉച്ചകഴിഞ്ഞ് 3:00 മണിയോടെയാണ് ഇരയെ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ എത്തിച്ചത്. തുടർന്ന് 3:35-ന് പോലീസിന് 'റുക്ക' (ഒദ്യോഗിക അറിയിപ്പ്) അയച്ചു. "കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ 'എസ്.എൽ'" ആണ് മൃതദേഹം കൊണ്ടുവന്നതെന്ന് അതിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. 'എസ്.എൽ' എന്ന ഈ

പരാമർശം വളരെ പ്രധാനമാണ്; ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പി.ഡബ്ല്യൂ.നാലോ പി.ഡബ്ല്യൂ.അഞ്ചോ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് സംഭവത്തിന് ശേഷം ഇരയെ ആശുപത്രിയിലെത്തിക്കാൻ അവർക്ക് കഴിയാതെ പോയതും മൂന്നാമതൊരാൾ അത് ചെയ്തതും. ഇവർ രണ്ടുപേരും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന പ്രതിഭാഗത്തിന്റെ വാദത്തെ സെഷൻസ് കോടതി തള്ളിയത്, അവർ ഇരയുടെ കൊലപാതകത്തിന് സാക്ഷിയായതിന്റെ ആഘാതത്തിലായിരിന്നിരിയ്ക്കാം ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4 റൂക്കയിൽ ഒപ്പിട്ടത് എന്ന് വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ, പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദവുമായി ഒത്തുപോകാത്ത ഒരു വിശദീകരണമാണ് സെഷൻസ് കോടതി ഇവിടെ നൽകിയത്. രണ്ടാമതായി, പ്രതിഭാഗം സാക്ഷികളായി ഹാജരാക്കിയ ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4, ഡി.ഡബ്ല്യൂ.5 എന്നിവരാണ് ഇരയെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്ന് പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരിക്കലും വാദിച്ചിരുന്നില്ല. മറിച്ച്, പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം ചേർന്നാണ് ഇരയെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നതായിരുന്നു പ്രോസിക്യൂഷൻ നിലപാട്. എന്നാൽ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, താനും പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം അപരിചിതനായ ഒരാളും ചേർന്നാണ് ആശുപത്രിയിൽ കൊണ്ടുപോയതെന്ന് പി.ഡബ്ല്യൂ.4 പറഞ്ഞപ്പോൾ, താനും പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം മാത്രമാണ് പോയതെന്നാണ് പി.ഡബ്ല്യൂ.5 മൊഴി നൽകിയത്. എന്നാൽ താനും ഡി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നും, തങ്ങൾ അവിടെ എത്തിയതിന് 10-15 മിനിറ്റുകൾക്ക് ശേഷമാണ് പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം മറ്റ് ബന്ധുക്കളും ആശുപത്രിയിൽ എത്തിയതെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4 മൊഴി നൽകി. കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ 'പി' എന്നയാളാണ് ഇരയെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെങ്കിലും റൂക്കയിൽ പേര് തെറ്റായി കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ 'എസ്.എൽ' എന്നാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയത്. തങ്ങളാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നും സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യൂ.നാലോ

പി.ഡബ്ല്യൂ.അഞ്ചോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം ഡി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം വ്യക്തമാക്കി. [ഖണ്ഡിക 17]

2. എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ

2.1 എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-മായി ബന്ധപ്പെട്ട് രണ്ട് എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളുണ്ട്. മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട്, എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781-ലെ അഞ്ച് സീൽ ചെയ്ത പാഴ്സലുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് 2006 ഡിസംബർ 31-ന് റോഹ്തക് ഡെപ്യൂട്ടി സൂപ്രണ്ട് ഓഫ് പോലീസ് (എച്ച്.ഒ.റോഹ്തക്) നൽകിയ ഫോർവേഡിംഗ് മെമ്മോയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണ്. [ഖണ്ഡിക 21]

2.2 മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് വിലയിരുത്തുമ്പോൾ, ഈ ഘട്ടത്തിൽ മൂന്ന് പ്രധാന കാര്യങ്ങൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതുണ്ട്: ഒന്നാമതായി, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ, പരിശോധനാ ഫലത്തിൽ "7.62mm കാർട്രിഡ്ജുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന W/2 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ നാടൻ പിസ്റ്റൾ" എന്ന് വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധത്തിന്റെ താരതമ്യവും വിശകലനവുമാണ് ഉള്ളത്. രണ്ടാമതായി, FIR നമ്പർ 311-വുമായി ബന്ധപ്പെട്ട 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ W/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ പിസ്റ്റളിനെക്കുറിച്ച് ഈ റിപ്പോർട്ടിൽ യാതൊരു പരാമർശവുമില്ല. മൂന്നാമതായി, പരിശോധനാ ഫലത്തിലെ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച ഭാഗം വ്യക്തമാക്കുന്നത്, പരിശോധിക്കപ്പെട്ട ഒരേയൊരു പിസ്റ്റൾ W/2, എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-ന്റെ അന്വേഷണ വേളയിൽ 'ആർ' എന്നയാളിൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തത് എന്നാണ്. മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിന് എത്രത്തോളം വിശ്വാസ്യത അല്ലെങ്കിൽ പ്രാധാന്യം നൽകണം

എന്നതിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ അതീവ നിർണ്ണായകമാണ്. [ഖണ്ഡിക 22]

2.3 മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച മൂന്ന് വശങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നത് താഴെപ്പറയുന്ന കാര്യങ്ങളാണ് : എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-ന്റെ അന്വേഷണ വേളയിൽ കണ്ടെടുത്തതായി പറയുന്ന W/1, W/2 എന്നീ രണ്ട് പിസ്റ്റളുകളിൽ, W/2 എന്ന പിസ്റ്റൾ മാത്രമാണ് ഈ കേസിലെ സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് കണ്ടെടുത്ത കാർട്ടിഡ്ജുകളുമായും വെടിയുണ്ടകളുമായും താരതമ്യം ചെയ്ത് വിശകലനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. എഫ്.ഐ.ആർ. 311-മായി ബന്ധപ്പെട്ട 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം, W/1 എന്ന പിസ്റ്റൾ പ്രതിയായ 'ആർ' എന്നയാളുടെ പക്കൽ നിന്നും, W/2 എന്ന പിസ്റ്റൾ പ്രതിയായ 'എ' എന്നയാളുടെ പക്കൽ നിന്നുമാണ് കണ്ടെടുത്തതെന്നാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ, ഈ കേസിലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ W/2 എന്ന തോക്കിനെക്കുറിച്ച് മാത്രമേ ബാലിസ്റ്റിക് വിശകലനം നടത്തിയിട്ടുള്ളൂ; W/1-നെക്കുറിച്ച് യാതൊരു പരാമർശവുമില്ല. മാത്രമല്ല, മൂന്നാമത്തെ റിപ്പോർട്ടിൽ W/2 കണ്ടെടുത്തത് 'ആർ' ന്റെ പക്കൽ നിന്നാണെന്ന തെറ്റായ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. യഥാർത്ഥത്തിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ രേഖകൾ പ്രകാരം W/2 'എ'യുടെ പക്കൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തത്. ചുരുക്കത്തിൽ, ബാലിസ്റ്റിക് പരിശോധനയ്ക്കായി W/1 എന്ന പിസ്റ്റൾ പരിശോധകന് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല എന്നത് ഇതിൽ നിന്നും വ്യക്തമാണ്. [ഖണ്ഡിക 23]

2.4 ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യം ഇതാണ്: എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ. 311-ൽ W/1, W/2 എന്നീ ആയുധങ്ങൾ പിടിച്ചെടുത്തതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒന്നും രണ്ടും എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയ ഉദ്യോഗസ്ഥനെയോ, നിലവിലെ കേസിൽ (എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.781) മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയ

ഉദ്യോഗസ്ഥനെയോ പ്രോസിക്യൂഷൻ വിചാരണ വേളയിൽ സാക്ഷിയായി വിസ്തരിച്ചിട്ടില്ല. [ഖണ്ഡിക 26]

2.5 കോടതി മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധിന്യായങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, തോക്ക് ഉപയോഗിച്ച് കൊലപാതകം നടത്തി എന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം തേടണമെന്ന വിധത്തിലുള്ള നിയതമായ നിയമമൊന്നുമില്ല എന്നാണ്. മൊഹീന്ദർ സിംഗ് (1953) കേസിലെ വിധി പിന്നീട് മറ്റൊരു മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് ഗുരുചരൺ സിംഗ് (1963) കേസിൽ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനുശേഷം, കോടതി മുൻപ് സൂചിപ്പിച്ച വിധിന്യായങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉയർന്നുവന്ന തത്വം ഇതാണ്: ഒരു പ്രത്യേക കേസിൽ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ വിസ്തരിക്കുന്നതിൽ അല്ലെങ്കിൽ അത്തരമൊരു അഭിപ്രായം തേടുന്നതിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ പരാജയപ്പെടുന്നത്, ലഭ്യമായ തെളിവുകളുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള സ്വഭാവം കണക്കിലെടുത്തുവേണം വിലയിരുത്താൻ. കുറ്റമറ്റ രീതിയിലുള്ള നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ ലഭ്യമാവുകയും മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവം ആ തെളിവുകളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസ് തെളിയിക്കുന്നതിന് ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം നിർബന്ധമാണെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കേണ്ടതില്ല. മറുഭാഗത്ത്, നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ ലഭ്യമല്ലാതിരിക്കുകയോ അത്തരം തെളിവുകളുടെ സ്വഭാവത്തിൽ സംശയമുണ്ടാകുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ, ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ സമീപിക്കാതിരുന്നത് പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നു. നിലവിലെ കേസിൽ, കുറ്റകൃത്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ച ആയുധങ്ങൾ കണ്ടെടുത്തത് മറ്റൊരു എഫ്.ഐ.ആറിലെ (2006 മെയ് 19-ലെ എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311) അന്വേഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്നു. ആ കേസിൽ ആയുധങ്ങളെ W/1, W/2

എന്നിങ്ങനെയാണ് അടയാളപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്. ഈ കേസിലെ (എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781) അന്വേഷണത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് W/1 എന്ന ആയുധത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നതേയില്ല. കൂടാതെ, കോടതി നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് W/2 എന്ന ആയുധം പ്രതിയായ 'ആർ'ന്റേതാണെന്ന് തെറ്റായി ആരോപിക്കുന്നു. W/2 എന്ന ആയുധം ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന് ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നോ ഇല്ലയോ എന്നത് പ്രോസിക്യൂഷൻ അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്ന കാര്യമാണ്. പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ സാക്ഷിയായി ഉൾപ്പെടുത്തിയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചില്ല. ദൃക്സാക്ഷികളായ പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ സംശയരഹിതമല്ല എന്ന വസ്തുതയുമായി ചേർത്ത് ഇതിനെ കാണേണ്ടതുണ്ട്. പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ കോടതി വിശകലനം ചെയ്യുകയും അവർ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്ന സാക്ഷികളാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ കടുത്ത സംശയമുണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളിൽ (എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311/2006 ലും എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781/2006 ലും) കാണപ്പെട്ട വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ ആ റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയവർക്ക് മാത്രമേ കൃത്യമായി വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ എന്ന് കോടതിക്ക് വിധിക്കേണ്ടി വരുന്നു. ഇത് ചെയ്യാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, പ്രതികൾക്ക് 'സംശയത്തിന്റെ ആനുകൂല്യത്തിന്' അർഹതയുണ്ടെന്നാണ് കോടതിയുടെ നിലപാട്. [ഖണ്ഡിക 34]

3. തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നത്

3.1 പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ മൂന്ന് പത്രവാർത്തകളിൽ ഒന്നിൽ മാത്രമാണ് പ്രതികളുടെ

പേരുണ്ടായിരുന്നതെന്ന് സംസ്ഥാനത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. എന്നാൽ, ഈ കേസിലെ പ്രധാന വിഷയം പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ ക്രോസ് വിസ്താരത്തിൽ തെളിഞ്ഞുവന്ന കാര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ച അപ്പീൽവാദികൾക്കെതിരെ തീരുമാനം എടുക്കേണ്ടതുണ്ടോ എന്നതാണ്. മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ പേരിൽ നിരവധി ക്രിമിനൽ കേസുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അതിൽ ചിലത് ഒത്തുതീർപ്പാക്കി വിട്ടയച്ചതാണെന്നും രേഖകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. കൂടാതെ, മരണപ്പെട്ടയാളും അപ്പീൽവാദികളിൽ ഒരാളായ 'ആർ' എന്നയാളും ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 454, വകുപ്പ് 380 എന്നിവ പ്രകാരം 2001 ജൂൺ 23 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ 341/2001-ലെ ക്രിമിനൽ കേസിൽ കൂട്ടുപ്രതികളായിരുന്നു. ഈ കേസിൽ ഇരുവരും അറസ്റ്റിലായതിനാൽ, ഇരയേയും ആർ എന്നയാളെയും കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കുമ്പോഴെല്ലാം തന്റെ പിതാവായ പി.ഡബ്ല്യു.4 കോടതിയിൽ പോകാറുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.5 മൊഴി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. മകന്റെ വിവിധ കേസുകളിൽ താനാണ് ജാമ്യം നിന്നിരുന്നതെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, സംഭവത്തിന് മുമ്പ് തന്നെ ഇരയും ആർ എന്നയാളും തമ്മിൽ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, കോടതി നടപടികൾക്കിടയിൽ പ്രധാന ദൃക്സാക്ഷിയായ പി.ഡബ്ല്യു.4 ആർ എന്നയാളെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും ഉള്ള അപ്പീൽവാദികളുടെ വാദത്തെ തള്ളിക്കളയാനാവില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ, നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിൽ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നിരസിച്ചതിന്റെ പേരിൽ അപ്പീൽവാദികൾക്കെതിരെ തീരുമാനം എടുക്കുന്നതിൽ കോടതി ജാഗ്രത പുലർത്തേണ്ടതുണ്ട്. എന്തായാലും, കോടതി മുൻപ് നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് എന്നത് പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിനും വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. പ്രതി പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ചു എന്ന കാരണത്താൽ മാത്രം ഒരാൾ കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് കണ്ടെത്താൻ

കഴിയില്ല. ഈ കേസിൽ, ദൃക്സാക്ഷികളായ പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവർ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന കാര്യത്തിൽ വലിയ സംശയമുണ്ട്. കൂടാതെ, മൃതദേഹത്തിൽ നിന്ന് ലഭിച്ച വെടിയുണ്ടകളും കണ്ടെടുത്ത ആയുധവും തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന ബാലിസ്റ്റിക് തെളിവുകളിൽ വലിയ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളും പോരായ്മകളും നിലനിൽക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് തന്നെ, ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ചു എന്നത് അപ്രധാനമായ ഒരു വസ്തുത മാത്രമാണ്. ഇതൊരു പ്രധാന തെളിവ് അല്ലാത്തതിനാൽ, മറ്റ് തെളിവുകളുടെ അഭാവത്തിൽ ഇതിന് മാത്രമായി നിലനിൽപില്ല. [ഖണ്ഡിക 39]

മൊഹീന്ദർ സിംഗ് v. സംസ്ഥാനം AIR 1953 SC 415; സുഖ്വന്ത് സിംഗ് v പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം, (1995) 3 SCC 367: [1995] 2 SCR 1190; പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം v. ജഗ്രാജ് സിംഗ്, (2002) 3 SCC 234: [2002] 1 SCR 998; വിനീത് കുമാർ ചൌഹാൻ v യുപി സംസ്ഥാനം, (2007) 14 SCC 660: [2007] 13 SCR 727; ഗോവിന്ദരാജു v സംസ്ഥാനം, (2012) 4 SCC 722: [2012] 5 SCR 67-ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.

രാജസ്ഥാൻ സംസ്ഥാനം v. ദൗദ് ഖാൻ, (2016) 2 SCC 607: [2015] 13 SCR 1131; മോഹൻ സുയിങ് v. എം.പി.സംസ്ഥാനം (1999) 2 SCC 428: [1999] 1 SCR 276; ഗുരുചരൺ സിംഗ് v. പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം, [1963] 3 SCR 585; മാതു v. യു.പി.സംസ്ഥാനം (1971) 2 SCC 75:1971 SCC (Cri) 391]: [1971] 3 SCR 914; സന്തോഖ് സിംഗ് വി. ഇസ്ഹാർ ഹുസൈൻ (1973) 2 SCC 406:1973 SCC (Cri) 828; മാൽഖൻ സിംഗ് v. എം.പി.സംസ്ഥാനം (2003) 5 SCC 746:2003 SCC (Cri) 1247; വിശ്വേശ്വരാൻ v. സംസ്ഥാനം (2003) 6 SCC 73; മുൻഷി സിംഗ് ഗൌതം v.

എം.പി.സംസ്ഥാനം (2005) 9 SCC 631; സിദ്ധാർത്ഥ വശിഷ്ട് @മനു ശർമ്മ v.. സംസ്ഥാനം (എൻ. സി. ടി ഡൽഹി) (2010) 6 SCC 1; അശ്വനി കുമാറും മറ്റുള്ളവരും. v. പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം (2015) 6 SCC 308; മുകേഷും മറ്റുള്ളവരും. v. സംസ്ഥാനം (എൻ. സി. ടി ഡൽഹി) AIR 2017 SC 2161-പരാമർശിച്ചു.

കേസ് നിയമ സൂചിക

[2015] 13 SCR 1131	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 8**
[1999] 1 SCR 276	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 11**
[1963] 3 SCR 585	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 29**
[1995] 2 SCR 1190	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 30**
[2002] 1 SCR 998	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 31**
[2007] 13 SCR 727	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 32**
[2012] 5 SCR 67	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 33**
[1971] 3 SCR 914	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**
(1973) 2 SCC 406	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**
(2003) 5 SCC 746	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**
(2003) 6 SCC 73	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**

(2005) 9 SCC 631	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**
(2010) 6 SCC 1	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**
(2015) 6 SCC 308	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 37**

ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ അധികാരപരിധി: ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 1648/2019

ചണ്ഡിഗഢിലെ പഞ്ചാബ് ആൻഡ് ഹരിയാന ഹൈക്കോടതി 17.01.2019-ൽ സി.ആർ.എ-ഡി.നമ്പർ.634-ഡി.ബി./2012 (O&M)-ൽ പുറപ്പെടുവിച്ച വിധിന്യായത്തിനും ഉത്തരവിനുമെതിരെ.

ദീപക് ഭുക്രാൽ,ഡി.എ.ജി, രാകേഷ് ഖന്ന, സീനിയർ അഡ്വക്കേറ്റ്, അനിൽ ഹൂഡ, രവീന്ദർ ഹൂഡ, ജിതേന്ദ്ര ഹൂഡ, അജയ് ശർമ്മ, അപ്സാന ഖാത്തൂൺ, പ്രമോദ് കുമാർ, യാദവ് നരേന്ദ്ര സിംഗ്, ഡോ. മോണിക്ക ഹുസൈൻ എന്നിവർ - കക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടി .

കോടതിയുടെ വിധിന്യായം

ജസ്റ്റിസ് ഡോ. ധനഞ്ജയ വൈ. ചന്ദ്രചൂഡ്

1. അപ്പീൽവാദികളായ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു), അജയ് ഹൂഡ എന്നിവരെ മറ്റൊരു കൂട്ടുപ്രതിക്കൊപ്പം[1], ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാനിയമത്തിലെ[2] വകുപ്പ് 302, വകുപ്പ് 34 എന്നിവ പ്രകാരം കൊലപാതകക്കുറ്റത്തിന് ശിക്ഷിക്കുകയും അവർക്ക് ജീവപര്യന്തം തടവ്

1 പെഹ്ലാദ് സിംഗ് (ഹർപൽ എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു)

2 ഐ.പി.സി

വിധിക്കുകയും ചെയ്തു.

2. 2006 ഡിസംബർ 26-ന്, ആസാദ് സിംഗ് ഹൂഡയുടെ മകൻ സന്ദീപ് ഹൂഡയെ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ മരിച്ച നിലയിൽ എത്തിച്ചതിനെക്കുറിച്ച് പോലീസ് പോസ്റ്റിൽ ഒരു റുക്ക്[3] (ഔദ്യോഗിക വിവരം) ലഭിച്ചു. എ.എസ്.ഐ മെഹ സിംഗ്, പരാതിക്കാരനായ ആസാദ് സിംഗിനെ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ് എമർജൻസി വാർഡിൽ വെച്ച് കണ്ടു. ആസാദ് സിംഗ് നൽകിയ മൊഴി രേഖപ്പെടുത്തുകയും, അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ റോഹ്തക് സദർ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ ക്രിമിനൽ നടപടിച്ചട്ടം[4] വകുപ്പ് 154 പ്രകാരം പ്രഥമ വിവര റിപ്പോർട്ട് (എഫ്.ഐ.ആർ)[5] നമ്പർ 781 രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. പരാതിക്കാരൻ മൊഴി നൽകിയത് ഇപ്രകാരമാണ്: അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂത്ത മകൻ സന്ദീപ് റോഹ്തക്കിലെ മഹർഷി ദയാനന്ദ് സർവകലാശാലയിൽ[6] എൽ.എൽ.ബി അവസാന വർഷ വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു. 2006 ഡിസംബർ 26-ന് പരീക്ഷാ തയ്യാറെടുപ്പുകൾക്കായി സന്ദീപ് സർവകലാശാലയിലെ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിൽ പോയിരുന്നതാണ്. പരാതിക്കാരന്റെ മരുമകൻ വീട്ടിൽ വരികയും സന്ദീപിനെ കണ്ടശേഷം വേഗത്തിൽ പോകണമെന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. അവർ സന്ദീപിനെ മൊബൈൽ ഫോണിൽ ബന്ധപ്പെടാൻ ശ്രമിച്ചെങ്കിലും സാധിച്ചില്ല. തുടർന്ന് പരാതിക്കാരനും ഇളയ മകൻ സുനിലും മോട്ടോർ സൈക്കിളിൽ സർവകലാശാലയിലേക്ക് പോയി. ഏകദേശം ഉച്ചയ്ക്ക് 2:30-ഓടെ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിന് സമീപമുള്ള പാർക്കിംഗിൽ

3 ഔദ്യോഗിക വിവരം
4 സി.ആർ.പി.സി
5 എഫ്.ഐ.ആർ
6 യൂണിവേഴ്സിറ്റി

എത്തിയപ്പോൾ, ടിൻ ഷെഡിന് താഴെ നിന്നിരുന്ന ആറ് പേർ അവിടെ നിന്നിരുന്ന സന്ദീപിന് നേരെ വെടിയുതിർക്കുന്നത് അവർ കണ്ടു. സന്ദീപ് വെടിയേറ്റ് താഴെ വീണ ഉടനെ പരാതിക്കാരനും മകൻ സുനിലും അങ്ങോട്ടേക്ക് ഓടിയടുത്തു. മൂന്ന് യുവാക്കൾ വെള്ളി നിറത്തിലുള്ള പൾസർ മോട്ടോർ സൈക്കിളിൽ ഡൽഹി റോഡ് ലക്ഷ്യമാക്കി രക്ഷപ്പെട്ടു. മോട്ടോർ സൈക്കിളിന്റെ രജിസ്ട്രേഷൻ നമ്പർ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെന്നും എന്നാൽ അക്രമികളെ മുന്നിൽ കൊണ്ടുവന്നാൽ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയുമെന്നും പരാതിക്കാരൻ പ്രസ്താവിച്ചു. സന്ദീപിന്റെ വലതുകാൽ, വയർ, കൈ, ഇടത് നെറ്റി, തുട എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്ന് രക്തം വാർന്നൊഴുകുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സന്ദീപിനെ സ്വന്തം സാൻട്രോ കാറിൽ സില സിംഗ് ഹൂഡയുടെ മകൻ പ്രവീണും "മറ്റൊരു വ്യക്തിയും" ചേർന്ന് പി.ജി.ഐ.എം.എസ് റോഹ്തക്കിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതായും പരാതിക്കാരൻ അറിയിച്ചു. എന്നിരുന്നാലും, ആശുപത്രിയിൽ എത്തുന്നതിന് മുമ്പ് തന്നെ വെടിയേറ്റുണ്ടായ പരിക്കുകൾ കാരണം അദ്ദേഹം മരണത്തിന് കീഴടങ്ങി. പരാതിക്കാരനായ ആസാദ് സിംഗ് പ്രസ്താവിച്ചത്, തന്റെ മകന് ചില വ്യക്തികളുമായി അസ്വാരസ്യങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ആ വ്യക്തികളാണ് അവനെ കൊലപ്പെടുത്തിയത് എന്നുമാണ്.

3. അന്വേഷണത്തിന്റെ ഫലമായി, തുടക്കത്തിൽ പ്രതികളായ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിക്കുന്നു), അജയ് ഹൂഡ എന്നിവരെ പിടികൂടുകയും പ്രതിചേർക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട്, പെഹ്ലാദ് എന്ന പ്രതിയെയും വിചാരണയ്ക്കായി പ്രതിചേർത്തു. ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 302 പ്രകാരമുള്ള കുറ്റം സെഷൻസ് കോടതിക്ക് മാത്രം വിചാരണ ചെയ്യാവുന്ന ഒന്നായതിനാൽ, ചീഫ് ജൂഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റ് 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ ഉത്തരവ് പ്രകാരം രണ്ട്

അപ്പീൽവാദികളെയും (രാജേഷ്, അജയ് ഹൂഡ) റോഹ്തക് സെഷൻസ് ജഡ്ജിക്ക് വിചാരണയ്ക്കായി കൈമാറി. പിന്നീട്, പ്രതിയായ പെഹ്ലാദിനെതിരെ സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട അനുബന്ധ കുറ്റപത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, 2008 മാർച്ച് 31-ന് ജെ.എം.എഫ്.സി അദ്ദേഹത്തെയും സെഷൻസ് കോടതിയിലേക്ക് വിചാരണയ്ക്കായി അയച്ചു. മൂന്ന് പ്രതികൾക്കെതിരെയുള്ള വിചാരണകളും 2008 ഏപ്രിൽ 12-ലെ ഉത്തരവ് പ്രകാരം ഒന്നിച്ചു ചേർത്തു. 2008 മെയ് 8-ന് കുറ്റം ചുമത്തി. തങ്ങൾ കുറ്റക്കാരല്ലെന്ന് എല്ലാ പ്രതികളും വാദിച്ചു. വിചാരണ വേളയിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ 24 സാക്ഷികളെ വിസ്തരിച്ചു. സെഷൻസ് കോടതി വിധിന്യായത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയ പ്രകാരം:

> "9. എച്ച്.സി. കരൺ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 1, രാം സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 2, അജിത് സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 3, ആസാദ് സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 4, സുനിൽ പിഡബ്ല്യു 5, എസ്ഐ വസീർ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 6, എസ്ഐ ജഗ്രാം പിഡബ്ല്യു 7, ഹൈക്കോടതി സാത് നാരായൺ പിഡബ്ല്യു 8, കോൺസ്റ്റബിൾ സുമിത് കുമാർ പിഡബ്ല്യു 9, എസ്ഐ മഹേന്ദർ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 10, എഎസ്ഐ ധരംബീർ പിഡബ്ല്യു 11, കോൺസ്റ്റബിൾ രാജീവ് ഗോദാര പിഡബ്ല്യു 12, എച്ച്.സി. വിജയ് പാൽ പിഡബ്ല്യു 13, ഡോ. സുഷമ ജെയ്ൻ പിഡബ്ല്യു 14, വിരമിച്ച ഇൻസ്പെക്ടർ രാം മെഹർ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 15, മുൻ ഹെഡ് കോൺസ്റ്റബിൾ രൺബീർ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 16, കോൺസ്റ്റബിൾ ജിതേന്ദർ കുമാർ പിഡബ്ല്യു 17, ഇൻസ്പെക്ടർ/എസ്എച്ച്ഒ രാജേന്ദർ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 18, എസ്ഐ റാം കിഷൻ പിഡബ്ല്യു 19, എച്ച്സി ജയ് കിഷൻ പിഡബ്ല്യു 20 , വിരമിച്ച എസ്ഐ മഹാ സിംഗ് പിഡബ്ല്യു 21, വിരമിച്ച എഎസ്ഐ ബൽവാൻ സിംഗ്

പിഡബ്ല്യു 22, എസ്ഐ ബനാർസി ദാസ് പിഡബ്ല്യു 23, ഇഎച്ച്സി റാം ചന്ദർ പിഡബ്ല്യു 24 തുടങ്ങിയ ഇരുപത്തിനാല് സാക്ഷികളെ പ്രോസിക്യൂഷൻ വിസ്തരിച്ചു. പബ്ലിക് പ്രോസിക്യൂട്ടർ എക്സിബിറ്റ് പി.ഡി-പി.എഫ് എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ ഫോറൻസിക് സയൻസ് ലബോറട്ടറിയിൽ നിന്നുള്ള റിപ്പോർട്ടുകളും തെളിവായി ഹാജരാക്കി. തുടർന്ന് പ്രോസിക്യൂഷൻ തെളിവെടുപ്പ് പൂർത്തിയാക്കി."

ഫോറൻസിക് റിപ്പോർട്ടുകൾ, എക്സിബിറ്റ് പി.ഡി - പി.എഫ് തെളിവായി അടയാളപ്പെടുത്തി. പ്രോസിക്യൂഷൻ തെളിവെടുപ്പ് പൂർത്തിയായ ശേഷം, പ്രതികൾക്കെതിരെയുള്ള സാഹചര്യങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുന്നതിനായി സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 313 പ്രകാരം അവരെ ചോദ്യം ചെയ്തു. തങ്ങൾ നിരപരാധികളാണെന്നും കള്ളക്കേസിൽ കുടുക്കിയതാണെന്നും അവർ മൊഴി നൽകി. അപ്പീൽ നൽകിയവരിൽ ഒരാളായ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിക്കുന്നു) പ്രസ്താവിച്ചത്, കൊല്ലപ്പെട്ട വ്യക്തി മറ്റൊരു കേസിൽ തന്നോടൊപ്പം ഒരു കൂട്ടുപ്രതിയായിരുന്നു എന്നാണ്. തങ്ങൾക്കിടയിൽ യാതൊരു തർക്കവുമില്ലായിരുന്നു എന്നും അയാളുടെ ചിത്രങ്ങൾ പത്രങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും രാജേഷ് പറഞ്ഞു. സെഷൻസ് കോടതി വിധിന്യായത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയ പ്രകാരം പ്രതിഭാഗം തങ്ങളുടെ വാദങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി 5 സാക്ഷികളെ വിസ്തരിച്ചു.:

"11. ...ജില്ലെ സിംഗ് (ഡി.ഡബ്ല്യു 1), റെക്കോർഡ് കീപ്പർ രാജേഷ് ജോഗ്പാൽ (ഡി.ഡബ്ല്യു 2), ഷംഷേർ സിംഗ് (ഡി.ഡബ്ല്യു 3), പ്രവീൺ (ഡി.ഡബ്ല്യു 4), സിക്കന്ദർ (ഡി.ഡബ്ല്യു 5) എന്നിങ്ങനെ അഞ്ച് സാക്ഷികളെ പ്രതിഭാഗം

തങ്ങളുടെ പ്രതിരോധത്തിനായി വിസ്തരിച്ചു."

4. വിസ്താര വേളയിൽ, പി.ഡബ്ല്യു 1 - ഹെഡ് കോൺസ്റ്റബിൾ കരൺ സിംഗ് മൊഴി നൽകിയത് ഇപ്രകാരമാണ്: 2006 ഡിസംബർ 26-ന് അദ്ദേഹം അന്വേഷണ സംഘത്തിൽ ചേരുകയും എ.എസ്.ഐ മെഹ സിംഗിനും മറ്റുള്ളവർക്കുമൊപ്പം സർവ്വകലാശാലയിലെ സംഭവസ്ഥലത്ത് എത്തുകയും ചെയ്തു. അവിടെനിന്ന് ഒഴിഞ്ഞ ഏഴ് കാടിഡ്ജുകളും, ഒരു ലെഡ് കഷണവും, രക്തം പുരണ്ട മണ്ണും കണ്ടെടുത്തു. ഇവ പാക്ക് ചെയ്ത് മുദ്രവെച്ചു. ഇതിനൊപ്പം കുറച്ച് മദ്യമുള്ള ഒരു മദ്യക്കുപ്പിയും കണ്ടെടുത്തു. പ്രോസിക്യൂഷൻ പ്രധാനമായും വിശ്വസിച്ച ദൃക്സാക്ഷികൾ പരാതിക്കാരനായ ആസാദ് സിംഗും (പി.ഡബ്ല്യു.4) അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകൻ സുനിലും (പി.ഡബ്ല്യു.5) ആയിരുന്നു. പരീക്ഷയ്ക്ക് തയ്യാറെടുക്കാൻ പോയ സന്ദീപിനെ ഫോണിൽ കിട്ടാതിരുന്നതിനെത്തുടർന്ന് താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം സർവ്വകലാശാലയിലേക്ക് പോയതായി പി.ഡബ്ല്യു.4 മൊഴി നൽകി. ഉച്ചയ്ക്ക് 2:30-ഓടെ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെ സൈക്കിൾ സ്റ്റാൻഡിന് സമീപം എത്തിയപ്പോൾ സന്ദീപിന്റെ കാർ അവിടെ പാർക്ക് ചെയ്തിരിക്കുന്നത് കണ്ടു. സന്ദീപ് മൂന്ന് പേർക്കൊപ്പം സൈക്കിൾ ഷെഡിന് താഴെ നിൽക്കുകയായിരുന്നു. താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം സന്ദീപിന്റെ ഏതാണ്ട് 100 അടി അകലത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ, പിസ്റ്റളുകളോ റിവോൾവറുകളോ ഉപയോഗിച്ച് സന്ദീപിന് നേരെ വെടിയുതിർക്കുന്നത് കണ്ടു. കോടതിയിൽ വെച്ച് അപ്പീൽവാദികളാണ് അക്രമികളെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4 തിരിച്ചറിഞ്ഞു. കൃത്യം നിർവ്വഹിച്ച ശേഷം മൂന്ന് പ്രതികളും സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടതായി പറയപ്പെടുന്നു. തുടർന്ന് താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ചേർന്ന് സന്ദീപിനെ സ്വന്തം സാൻട്രോ കാറിൽ റോഹ്തക്കിലെ

പി.ജി.ഐ.എം.എസ് ലെ അത്യാഹിത വിഭാഗത്തിൽ എത്തിച്ചുവെന്നും അവിടെ വച്ച് മരണം സ്ഥിരീകരിച്ചുവെന്നും പി.ഡബ്ല്യു.4 മൊഴി നൽകി. പോലീസ് ആശുപത്രിയിലെത്തി തന്റെ മൊഴി (എക്സിബിറ്റ് - പി.ബി) രേഖപ്പെടുത്തിയതായും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. പി.ഡബ്ല്യു.5-ന്റെ മൊഴിയും സമാനമായിരുന്നു. സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചത് തങ്ങളാണെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം മൊഴി നൽകി എന്നത് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട കാര്യമാണ്. എന്നാൽ സന്ദീപിനെ "സിലെ സിംഗ് ഹുഡയുടെ മകൻ പ്രവീണും മറ്റൊരാളും" ചേർന്നാണ് ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചത് എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള എഫ്.ഐ.ആറിലെ വിവരത്തിന് വിരുദ്ധമായിരുന്നു ഈ മൊഴി. സബ് ഇൻസ്പെക്ടറായ പി.ഡബ്ല്യു.7 - ജഗ്രാം മൊഴി നൽകിയത് ഇപ്രകാരമാണ്: എ.എസ്.ഐ മെഹ സിംഗ് തന്റെ പക്കൽ രണ്ട് മുദ്രവെച്ച പാഴ്സലുകൾ ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നു; അതിൽ ഒന്നിൽ രക്തം പുരണ്ട മണ്ണും, മറ്റൊന്നിൽ ഒഴിഞ്ഞ 7 കാടിഡ്ജുകളും ഒരു ലെഡ് കഷണവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവ പിന്നീട് 2007 ജനുവരി 8-ന് അദ്ദേഹം മധുബനിലെ എഫ്.എസ്.എല്ലിലേക്ക് അയച്ചു. കോൺസ്റ്റബിളായ പി.ഡബ്ല്യു.9- സുമിത് കുമാർ, സംഭവസ്ഥലത്തിന്റെ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കി, അത് എക്സിബിറ്റ് പി.ജെ. ആയി അടയാളപ്പെടുത്തി. രോഹിണിയിലെ SIT ക്രൈം ബ്രാഞ്ചിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരായ PW10- മഹേന്ദർ സിംഗ് (എസ്.ഐ), PW11- ധരംബീർ (എ.എസ്.ഐ), PW12- കോൺസ്റ്റബിൾ രാജീവ് ഗോദര എന്നിവർ പ്രതികളുടെ പുതിയ വെളിപ്പെടുത്തലുകളെക്കുറിച്ച് മൊഴി നൽകി; ഇവ എക്സിബിറ്റ് പി.കൃ, പി.ആർ എന്നിങ്ങനെ അടയാളപ്പെടുത്തി. പോസ്റ്റ്മോർട്ടം നടത്തിയത് പി.ഡബ്ല്യു.14- ഡോ. സുഷമ ജയിൻ ആണ്; ഇത് എക്സിബിറ്റ് പി.എസ്, പി.റ്റി എന്നിവയായി അടയാളപ്പെടുത്തി. പോസ്റ്റ്മോർട്ടം റിപ്പോർട്ടിൽ താഴെ വിവരിക്കുന്ന

തരത്തിലുള്ള 13 മുറിവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്:

"മുറിവുകൾ :

1. വെടിയുണ്ട തുളച്ചു കയറിയ ഭാഗത്തെ മുറിവ് : തലയോട്ടിയുടെ വലത്തെ പിൻഭാഗത്ത്, വലത് കർണ്ണദ്വാരത്തിന് 1 സെന്റീമീറ്റർ പിന്നിലായി 1.5 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ ഉള്ളിലായി ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. മുറിവിന് ചുറ്റും കറുത്ത നിറവും, കരിഞ്ഞ പാടുകളും, രക്തം കട്ടപിടിച്ച അവസ്ഥയും കാണപ്പെട്ടു.

പാത : വെടിയുണ്ട തലയോട്ടിയുടെ എല്ലാ പാളികളിലൂടെയും തുളച്ചുകയറി വലത് ഓക്സിപിറ്റൽ അസ്ഥിയിൽ ഒടിവുണ്ടാക്കുകയും, തലച്ചോറിലൂടെ തുളച്ചു കടന്ന് തലച്ചോറിലെ കോശങ്ങൾക്ക് ക്ഷതമേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് ഇടത് ടെമ്പറൽ ബോണിന്റെ പെടസ് അസ്ഥി തകർക്കുകയും ഇടത് കർണ്ണദ്വാരത്തിന് ഉൾഭാഗത്ത് എത്തുകയും ചെയ്തു. വെടിയുണ്ട ഇടത് കർണ്ണദ്വാരത്തിന് ഉൾവശത്തുനിന്നും കണ്ടെടുത്തു. വെടിയുണ്ട താഴേക്കും ഉള്ളിലേക്കും സഞ്ചരിച്ച് ഇടത് വശത്തെ കർണ്ണദ്വാരത്തിന് ഉൾഭാഗത്താണ് അവസാനിച്ചത്.

രണ്ടാമത്തെ മുറിവ് :

വലത് കൈമുട്ടിന്റെ വശത്തുള്ള അസ്ഥിക്ക് 3 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായി വലത് കൈയുടെ താഴ്ഭാഗത്തായി 0.5 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ വെടിയുണ്ട തുളച്ചു കയറിയ ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്റെ അരികുകളിൽ രക്തം കട്ടപിടിച്ചിരുന്നു.

പാത : വെടിയുണ്ട മുകളിലേക്കും ഉള്ളിലേക്കും മൃദുവായ കോശങ്ങളിലൂടെയും പേശികളിലൂടെയും തുളച്ച് കയറി വലത് ഹ്യൂമറസ് അസ്ഥിക്ക് തൊട്ടുമുകളിലൂടെ സഞ്ചരിച്ച്, വലത് കൈയുടെ ഉൾവശത്ത് കൈമുട്ടിന് 3 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായി എത്തി. വെടിയുണ്ട അതിന്റെ പാത അവസാനിച്ച സ്ഥലത്ത് ചർമ്മത്തിന് തൊട്ടുതാഴെയായി കാണപ്പെട്ടു.

3, 4 മുറിവുകൾ :

3. ഇടത് കൈമുട്ടിന്റെ ഉൾവശത്തുള്ള അസ്ഥിക്ക് 4 സെന്റീമീറ്റർ വശത്തായി, ഇടത് കൈയുടെ മുൻഭാഗത്ത് കൈമുട്ടിന് തൊട്ടുമുകളിലായി 1 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ വെടിയുണ്ട തുളച്ചു കയറിയ ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്റെ അരികുകളിൽ രക്തം കട്ടപിടിച്ചിരുന്നു.

സഞ്ചാരപാത :

വെടിയുണ്ടയുടെ സഞ്ചാരപാത ശരീരത്തിന്റെ മധ്യഭാഗത്തേക്കും നേരിയ തോതിൽ താഴേക്കും ആയിരുന്നു. ഇത് ചർമ്മത്തിനും തൊട്ടുതാഴെയുള്ള കോശങ്ങൾക്കും ഇടയിലൂടെ മാത്രമാണ് കടന്നുപോയത്.

4. വെടിയുണ്ട ശരീരം തുളച്ച് പുറത്തേക്ക് പോകുന്ന ഭാഗത്തുണ്ടാകുന്ന മുറിവ് : ഇടത് കൈയുടെ ഉൾവശത്ത് താഴ്ഭാഗത്തായി 0.5 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ പുറത്തേക്ക് തള്ളിയ വിധത്തിൽ ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇത് കൈമുട്ടിന്റെ ഉൾവശത്തുള്ള അസ്ഥിക്ക് 3.5 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായിരുന്നു.

അഞ്ചാമത്തെ മുറിവ് :

ഇടത് കൈത്തണ്ടയുടെ മധ്യഭാഗത്തായി കൈമുട്ടിന് 13.5 സെന്റീമീറ്റർ താഴെ 1 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ വെടിയുണ്ട തുളച്ചു കയറിയ ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്റെ അരികുകളിൽ രക്തം കട്ടപിടിച്ചിരുന്നു. മുറിവിന് ചുറ്റും ചർമ്മത്തിൽ കറുത്ത നിറം ഉണ്ടായിരുന്നു. വെടിയുണ്ട താഴേക്കും പിൻഭാഗത്തെ വശത്തേക്കും ചർമ്മവും പേശികളും തുളച്ച് കടന്നുപോയി. കൈത്തണ്ടയുടെ പിൻവശത്ത് 12 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായി ചർമ്മത്തിന് തൊട്ടുതാഴെ വെടിയുണ്ട തറച്ചു. അവിടെ നിന്നാണ് വെടിയുണ്ട കണ്ടെടുത്തത്.

6, 7 മുറിവുകൾ:

6. വലത് തുടയുടെ മുകൾഭാഗത്തായി മുട്ടിലെ ചിരട്ടയിൽ നിന്നും 33 സെന്റീമീറ്റർ അകലെയായി 1.5 cm x 0.5 cm വലുപ്പത്തിൽ വെടിയുണ്ട തുളച്ച് കയറിയ ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. മുറിവിന്റെ അരികുകളിൽ കറുത്ത നിറവും, കരിഞ്ഞ പാടുകളും, രക്തം കട്ടപിടിച്ച അവസ്ഥയും കാണപ്പെട്ടു. അരികുകൾ ഉള്ളിലേക്ക് കയറിയ നിലയിലായിരുന്നു.

പാത :

വെടിയുണ്ട ചർമ്മത്തിനും അതിന് താഴെയുള്ള കലയിലൂടെ മുകളിലേക്കും ഉൾവശത്തേക്കും സഞ്ചരിച്ചു.

7. വെടിയുണ്ട ശരീരം തുളച്ച് പുറത്തേക്ക് പോകുന്ന ഭാഗത്തുണ്ടാകുന്ന മുറിവ്: പുറത്തേക്ക് തള്ളിയ വശങ്ങളോട് കൂടിയ 2 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ള ഒരു എക്സിറ്റ് മുറിവ് (വെടിയുണ്ട പുറത്തേക്ക് പോയ മുറിവ്) വലതു തുടയുടെ മുകൾഭാഗത്ത് നിന്നും 12 സെന്റീമീറ്റർ താഴെയായും, വെടിയുണ്ട കയറിയ മുറിവിൽ നിന്ന് 6.5 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു.

8, 9 മുറിവുകൾ:

8. 1.5 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ള ഒരു എൻട്രി മുറിവ് (വെടിയുണ്ട ഉള്ളിലേക്ക് പ്രവേശിച്ച മുറിവ്), ഇടത് ഭാഗത്തെ 'ആന്റീരിയർ സുപ്പീരിയർ ഇലിയാക് സ്പൈനിന് 10 സെന്റീമീറ്റർ താഴെയും വശത്തുമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു; മുറിവിന് ചുറ്റും രക്തം കട്ടപിടിച്ച കറുത്ത പാടുകളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

പാത :

വെടിയുണ്ടയുടെ പാത താഴേക്കും ഉള്ളിലേക്കും ആയിരുന്നു; ഇത് തൊലി, തൊലിക്കടിയിലുള്ള കോശങ്ങൾ, പേശികൾ എന്നിവ തുളച്ചുകയറുകയും ഇടതുകാലിലെ തുടയെല്ല് തകർക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് എക്സിറ്റ് മുറിവ് വരെ എത്തി."

9. "0.5 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ള ഒരു എക്സിറ്റ് മുറിവ് (വെടിയുണ്ട പുറത്തേക്ക് പോയ മുറിവ്) ഇടതുകാലിലെ മുട്ടിന്റെ ചിരട്ടയുടെ ഉൾഭാഗത്തുനിന്നും 32 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. മുറിവിന്റെ അരികുകൾ പുറത്തേക്ക് തള്ളിയ നിലയിലായിരുന്നു."

10,11 മുറിവുകൾ:

10. 1.5 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ള ഒരു എൻട്രി മുറിവ് (വെടിയുണ്ട ഉള്ളിലേക്ക് പ്രവേശിച്ച മുറിവ്), വലതുഭാഗത്തെ 'ആന്റീരിയർ സുപ്പീരിയർ ഇലിയാക് സ്പൈനിന്' 10.5 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായി വയറിന്റെ മുൻഭിത്തിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. മുറിവിന്റെ അരികുകൾ ഉള്ളിലേക്ക് കയറിയ നിലയിലായിരുന്നു. അരികുകളിൽ കുറുത്ത നിറവും കരിഞ്ഞ പാടുകളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

പാത :

വെടിയുണ്ടയുടെ പാത പുറകിലേക്കും ഇടതുഭാഗത്തേക്കുമായിരുന്നു; ഇത് തൊലി, തൊലിക്കടിയിലുള്ള കോശങ്ങൾ, വയറിലെ പേശികൾ എന്നിവ തുളച്ചുകയറുകയും ചെറുകുടലിനും വൻകുടലിനും പരിക്കേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് പുറംഭാഗത്തെ എക്സിറ്റ് മുറിവ് വരെ എത്തി."

11. 0.5 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ളതും പുറത്തേക്ക് തള്ളിയ അരികുകളോട് കൂടിയതുമായ ഒരു എക്സിറ്റ് മുറിവ്, പുറംഭാഗത്ത് ഇടതുവശത്തായി, 'ആന്റീരിയർ സുപ്പീരിയർ ഇലിയാക് സ്പൈനിന്' 9 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലായും മിഡ്ലൈനിൽ നിന്ന് 5 സെന്റീമീറ്റർ വശത്തായും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

12,13 മുറിവുകൾ:

12. 2 സെന്റീമീറ്റർ x 1.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ളതും ഉള്ളിലേക്ക് കയറിയ

അരികുകളോട് ക്ലടിയതുമായ ഒരു എൻട്രി മുറിവ്, വലത് 'ആന്റീരിയർ സുപ്പീരിയർ ഇലിയാക് സ്പൈനിന് 6 സെന്റീമീറ്റർ മുകളിലും ഉള്ളിലുമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. മുറിവിന് ചുറ്റും 0.3 സെന്റീമീറ്റർ മുതൽ 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വരെ വലിപ്പമുള്ള ഉരസിയ പാടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. വെടിയുണ്ടയുടെ പാത മുകളിലേക്കും ഇടതുഭാഗത്തേക്കുമായിരുന്നു; ഇത് തൊലി, തൊലിക്കടിയിലുള്ള കോശങ്ങൾ, പേശികൾ എന്നിവ തുളച്ചുകയറുകയും ചെറുകുടലിനും വൻകുടലിനും പരിക്കേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

13. എക്സിറ്റ് മുറിവ്: 0.5 സെന്റീമീറ്റർ x 0.5 സെന്റീമീറ്റർ വലിപ്പമുള്ളതും പുറത്തേക്ക് തള്ളിയ അരികുകളോട് ക്ലടിയതുമായ ഒരു എക്സിറ്റ് മുറിവ്, ഇടത് വശത്തെ വാരിയെല്ലിന് തൊട്ടുതാഴെയായി മുലക്കണ്ണിന്റെ നിന്നും 2 സെന്റീമീറ്റർ വശത്തായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

ഹൃദയത്തിന്റെ വലതുഭാഗത്ത് രക്തം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആമാശയത്തിൽ പകുതി ദഹിച്ച ആഹാരം കാണപ്പെട്ടു. മറ്റ് അവയവങ്ങൾ സാധാരണ നിലയിലായിരുന്നു."

എസ്.ഐ മഹേന്ദർ സിംഗ് (പി.ഡബ്ല്യു.10), റിട്ടയേർഡ് ഇൻസ്പെക്ടർ രാം മെഹർ സിംഗ് (പി.ഡബ്ല്യു.15) എന്നിവർ മൊഴി നൽകിയത്, അറസ്റ്റ് ചെയ്തതിന് ശേഷം അപ്പീൽവാദികൾ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിച്ചു എന്നാണ്. പ്രതിയായ രാജേഷ് (സർക്കാരി) നടത്തിയ വെളിപ്പെടുത്തലിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, രാജസ്ഥാനിലെ ഭിവാഡി സെക്ടർ IV-ലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ താമസസ്ഥലത്ത് നിന്ന് 2007 ജൂൺ 24-ന് HR-10-H/2241 എന്ന നമ്പറിലുള്ള പൾസർ മോട്ടോർ സൈക്കിൾ കണ്ടെടുത്തു.

ഗുഡ്ഗാവിലെ പാലം വിഹാറിലുള്ള രാജേഷിന്റെ വാടകവീട്ടിൽ നിന്ന് ഒരു പിസ്റ്റൾ കണ്ടെടുത്തതായി പി.ഡബ്ല്യു.19 (എസ്.ഐ രാം കിഷൻ) മൊഴി നൽകി. കൂടാതെ, ഗുഡ്ഗാവിലെ കാർട്ടർപുരി ഗ്രാമത്തിലുള്ള അജയ് ഹുഡയുടെ വാടകവീട്ടിൽ നിന്നും മറ്റൊരു പിസ്റ്റൾ കണ്ടെടുത്തതായും അദ്ദേഹം മൊഴി നൽകി. പ്രതികളുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ആയുധങ്ങൾ കണ്ടെടുത്ത ഈ നടപടിയെ പി.ഡബ്ല്യു.20 (ഹെഡ് കോൺസ്റ്റബിൾ ജയ് കിഷൻ), പി.ഡബ്ല്യു.21 (മെഹ സിംഗ്) എന്നിവരുടെ സാക്ഷിമൊഴികൾ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നു. റിട്ടയേർഡ് സബ് ഇൻസ്പെക്ടറായ മെഹ സിംഗ് (പി.ഡബ്ല്യു.21) ആണ് 2006 ഡിസംബർ 26-ന് റോഹ്തക് പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ നിന്ന് ആദ്യത്തെ ഔദ്യോഗിക വിവരം സ്വീകരിച്ചത്. സംഭവസ്ഥലത്ത് എത്തി ഒഴിഞ്ഞ ഏഴ് കാടിഡ്ജുകളും ഒരു ലെഡ് കഷണവും കണ്ടെടുത്ത പോലീസ് സംഘത്തിൽ ഇദ്ദേഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

5. 2007 നവംബർ 29-ലെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് (എക്സിബിറ്റ് പി.ഡി ആയി അടയാളപ്പെടുത്തിയത്) പ്രകാരം, സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് വെടിയുതിർത്ത 7.62 mm മൗസർ പിസ്റ്റൾ കാടിഡ്ജുകളും, ഒരു വെടിയുണ്ടയും കണ്ടെടുത്തു. കൂടാതെ, മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് രണ്ട് 7.62 mm വെടിയുണ്ടകൾ കണ്ടെടുത്തു. ഇവ ഒരു നാടൻ തോക്കിൽ നിന്നാണ് തൊടുത്തത്. ഈ തോക്ക് നേരത്തെ റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിലെ എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-ൽ ഉൾപ്പെട്ടതായിരുന്നു. ഇത് പ്രതിയായ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു) എന്നയാളിൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തതെന്ന് റിപ്പോർട്ടിൽ പറയുന്നു.

6. പ്രതിഭാഗത്തെ അഞ്ച് സാക്ഷികൾ വിസ്താര വേളയിൽ നൽകിയ മൊഴികൾ താഴെ

പറയുന്നവയാണ്:

(i) ഡി.ഡബ്ല്യു.1- സിലെ സിംഗ്: ഇദ്ദേഹം അജയ് ഹുഡയ്ക്ക് തന്റെ വീട് വാടകയ്ക്ക് നൽകിയിരുന്നു എന്നത് നിഷേധിച്ചു. ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ആയുധമോ മറ്റോ കണ്ടെടുക്കുന്നതിനായി പോലീസ് തന്റെ വീട് സന്ദർശിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. പ്രതിയായ അജയ് ഹുഡയെ താൻ ആദ്യമായി കാണുന്നത് കോടതിയിൽ വെച്ചാണെന്നും ഈ സാക്ഷി മൊഴി നൽകി.

(ii) ഡി.ഡബ്ല്യു.2- രാജേഷ് ജോഗ്പാൽ (റെക്കോർഡ് കീപ്പർ): പ്രതിയായ രാജേഷും കൊല്ലപ്പെട്ട സന്ദീപും 2001 ജൂൺ 23-ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത ഒരു കേസിൽ (എഫ്.ഐ.ആർ 341) കൂട്ടുപ്രതികളായിരുന്നു എന്ന് ഇദ്ദേഹം മൊഴി നൽകി. ഐ.പി.സി വകുപ്പുകൾ 454/380 പ്രകാരമുള്ള ആ കേസ് 2008 സെപ്റ്റംബർ 20-നാണ് തീർപ്പായത്. ആ കേസിൽ പരാതിക്കാരനായ ആസാദ് സിംഗ് (പി.ഡബ്ല്യു.4), സന്ദീപിന് വേണ്ടി ജാമ്യം നിന്നിരുന്നു.

(iii) ഡി.ഡബ്ല്യു.3- ഷംഷേർ സിംഗ് (ഹരിഭ്രമി പത്രം എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഓഫീസർ): ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് 2007 ഫെബ്രുവരി 23, ഏപ്രിൽ 13, ജൂലൈ 1 എന്നീ തീയതികളിൽ തങ്ങളുടെ പത്രത്തിൽ വാർത്തകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇദ്ദേഹം മൊഴി നൽകി.

(iv) ഡി.ഡബ്ല്യു.4- പ്രവീൺ: സിലെ സിംഗിന്റെ മകൻ പ്രവീൺ മൊഴി നൽകിയത് ഇങ്ങനെയാണ്: സംഭവദിവസം താനും സിക്കന്ദറും (ഡി.ഡബ്ല്യു.5) സന്ദീപിനൊപ്പം

സർവ്വകലാശാലയിലെ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെ സൈക്കിൾ സ്റ്റാൻഡിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. സന്ദീപ് കാറിലിരുന്ന് മദ്യപിക്കുകയായിരുന്നു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞ് കാർ ഷെഡിനുള്ളിൽ പാർക്ക് ചെയ്ത് നിലത്തിരുന്ന് മദ്യപാനം തുടർന്നു. അൽപ്പസമയത്തിനുശേഷം രണ്ട് മോട്ടോർ സൈക്കിളുകളിലായി 5-6 പേർ അവിടെ വരികയും സന്ദീപിന് നേരെ തുരുതുരാ വെടിയുതിർക്കുകയും ചെയ്തു. പരിക്കേറ്റ് വീണ സന്ദീപിനെ താനും ഡി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ചേർന്ന് റോഹ്തക് പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ എത്തിച്ചു. അവിടെ വെച്ച് ഡോക്ടർമാർ മരണം സ്ഥിരീകരിച്ചു. തങ്ങൾ ആശുപത്രിയിലെത്തി 10-15 മിനിറ്റിനുശേഷം സന്ദീപിന്റെ പിതാവും മറ്റ് ബന്ധുക്കളും മോർച്ചറിയിൽ എത്തിയെന്നും പോലീസ് വന്ന് തന്റെ മൊഴി രേഖപ്പെടുത്തിയെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യു.4 പറഞ്ഞു. സംഭവസ്ഥലത്ത് സന്ദീപിന്റെ പിതാവ് (പി.ഡബ്ല്യു.4) ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും കോടതിയിലുള്ള പ്രതികളല്ല സന്ദീപിനെ വെടിവെച്ചതെന്നും അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കി.

(v) ഡി.ഡബ്ല്യു.5 - സിക്കന്ദർ: അശോക് രതിയുടെ മകൻ സിക്കന്ദറും ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ന് സമാനമായ മൊഴിയാണ് നൽകിയത്. താനും ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നും സന്ദീപിന്റെ പിതാവിനെയും സഹോദരനെയും വിവരം അറിയിച്ചതിനെത്തുടർന്ന് അവർ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിയെന്നും അദ്ദേഹം മൊഴി നൽകി.

പ്രതിഭാഗം നൽകിയ തെളിവുകളുടെ ഭാഗമായി എക്സിബിറ്റ് ഡി.വൈ, ഡി.വൈ/1, ഡി.വൈ/2 എന്നീ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളും കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കി.

7. 2012 ജൂൺ 12-ലെ വിധിന്യായത്തിലൂടെ, പ്രോസിക്യൂഷൻ ഉന്നയിച്ച വാദങ്ങളിൽ സത്യത്തിന്റെ അംശമുണ്ടെന്നും സന്ദീപിനെ കൊലപ്പെടുത്തിയ കുറ്റത്തിൽ അപ്പീൽവാദികൾ (പ്രതികൾ) കുറ്റക്കാരാണെന്നും സെഷൻസ് കോടതി നിഗമനത്തിലെത്തി. ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 302, വകുപ്പ് 34 എന്നിവ പ്രകാരം കുറ്റക്കാരെന്ന് കണ്ടെത്തിയതിനെത്തുടർന്ന് അപ്പീൽവാദികൾക്കും കൂട്ടുപ്രതിയായ പെഹ്ലാദിനും ജീവപര്യന്തം തടവുശിക്ഷ വിധിച്ചു. സെഷൻസ് കോടതിയുടെ ഈ വിധിന്യായത്തിൽ അതൃപ്തരായ മൂന്ന് പ്രതികളും പഞ്ചാബ് - ഹരിയാന ഹൈക്കോടതിയിൽ അപ്പീൽ നൽകി. എന്നാൽ, 2019 ജനുവരി 17-ലെ വിധിന്യായത്തിലൂടെ ഹൈക്കോടതി ഈ അപ്പീലുകൾ തള്ളി.

8. അപ്പീൽവാദികൾക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. രാകേഷ് ഖന്ന ഉന്നയിച്ച പ്രധാന വാദങ്ങൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

എ. പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം ദൃക്സാക്ഷികളല്ല

(i) സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം (പിതാവ്) പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം (സഹോദരൻ) ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ തങ്ങൾ ദൃക്സാക്ഷികളാണെന്ന അവരുടെ മൊഴികൾ വിശ്വസയോഗ്യമല്ല;

(ii) കുറ്റകൃത്യം നടന്ന ഉടനെ തന്നെ പി.ഡബ്ല്യൂ.4 നൽകിയ മൊഴിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയ എഫ്.ഐ.ആറിൽ വ്യക്തമായി പറയുന്നത്, സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചത് "സിലെ സിംഗ് ഹുഡയുടെ മകൻ

പ്രവീണും മറ്റൊരാളും ചേർന്നാണ്" എന്നാണ്. എന്നാൽ വിസ്താര വേളയിൽ, തങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ചേർന്നാണ് പരിക്കേറ്റ സന്ദീപിനെ റോഹ്തക് പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ എത്തിച്ചത് എന്ന് ഇവർ മൊഴി നൽകി. ഇത് കേസിൽ വന്ന വലിയൊരു മാറ്റമാണ്;

(iii) സിലെ സിംഗിന്റെ മകൻ പ്രവീൺ (ഡി.ഡബ്ല്യു.4) കോടതിയിൽ മൊഴി നൽകുകയും താനും സിക്കന്ദറും (ഡി.ഡബ്ല്യു.5) ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്ന് സ്ഥിരീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. തങ്ങൾ അവിടെ എത്തി 10-15 മിനിറ്റുകൾക്ക് ശേഷമാണ് സന്ദീപിന്റെ അച്ഛനും (പി.ഡബ്ല്യു.4) മറ്റ് ബന്ധുക്കളും മോർച്ചറിയിൽ എത്തിയതെന്നും, സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.4 അല്ലെങ്കിൽ പി.ഡബ്ല്യു.5 ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം ഡി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം വ്യക്തമാക്കി;

(iv) 2006 ഡിസംബർ 26-ന് കാഷ്വാലിറ്റി മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ അയച്ച ഔദ്യോഗിക വിവരത്തിൽ, സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചത് "കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ സിലെ സിംഗ് ഹുഡയുടെ മകൻ സന്ദീപ് ലെഹ്രി" ആണെന്നാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. സിലെ സിംഗ് ഹുഡയുടെ മകനായ 'പ്രവീൺ' എന്ന പേരിന് പകരം അബദ്ധവശാൽ രേഖപ്പെടുത്തിയതാണ് 'സന്ദീപ്' എന്ന പേര്;

(v) പോസ്റ്റ്മോർട്ടം റിപ്പോർട്ടും പി.ഡബ്ല്യു14-ന്റെ (ഡോക്ടർ) മൊഴിയും സൂചിപ്പിക്കുന്നത് 1, 5, 6, 10, 11 എന്നീ പരിക്കുകളുടെ അരികുകളിൽ കുത്ത നിറവും,

കരിഞ്ഞ പാടുകളും, രക്തം കട്ടപിടിച്ച അവസ്ഥയും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ്. എന്നാൽ പി.ഡബ്ല്യു.4 മൊഴി നൽകിയത് പ്രതികൾ സന്ദീപിനെ 4-5 അടി ദൂരത്തുനിന്നാണ് വെടിവെച്ചത് എന്നാണ്. പക്ഷേ, **രാജസ്ഥാൻ സംസ്ഥാനം v. ദൗദ് ഖാൻ**[7] എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി നൽകിയ വിശദീകരണം അനുസരിച്ച്, തോക്ക് വളരെ അടുത്ത ദൂരത്തുനിന്ന് (അതായത് 2 അടിയോ അതിൽ കുറവോ) വെടിയുതിർത്താൽ മാത്രമേ മുറിവിൽ കറുത്ത പാടുകൾ കാണപ്പെടുകയുള്ളൂ. ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നാണ്.

(vi) മേൽപ്പറഞ്ഞ കാരണങ്ങളാൽ, പി.ഡബ്ല്യു.4 അല്ലെങ്കിൽ പി.ഡബ്ല്യു.5 ഈ സംഭവത്തിന് സാക്ഷികളല്ലെന്ന് സമർപ്പിക്കുന്നു.

ബി. ഫോറൻസിക് സയൻസ് ലബോറട്ടറി[8] റിപ്പോർട്ട്

(i) റെക്കോർഡുകൾ പ്രകാരം മൂന്ന് എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളാണുള്ളത് - രണ്ടെണ്ണം എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.311/2006-മായി ബന്ധപ്പെട്ടതും, ഒന്ന് നിലവിലെ കേസായ എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.781/2006-മായി ബന്ധപ്പെട്ടതുമാണ്.

(ii) 2007 മാർച്ച് 12-ലെ ഒന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.311-നെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. ഇതിൽ പരിക്കേറ്റവരുടെ വസ്ത്രങ്ങൾ അടങ്ങിയ മൂന്ന് പാഴ്സലുകൾ, കുൽദീപ് എന്ന വ്യക്തിയുടെ ശരീരത്തിൽ

7 (2016) 2 SCC 607

8 എഫ്.എസ്.എൽ

നിന്ന് ലഭിച്ച ഒരു 7.65mm വെടിയുണ്ട, സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് ലഭിച്ച വെടിയുതിർത്ത ഒഴിഞ്ഞ നാല് 7.65mm പിസ്റ്റൾ കാട്രിഡ്ജുകൾ, തിരയുള്ള ഒരു 7.65mm പിസ്റ്റൾ കാട്രിഡ്ജ് എന്നിവ ശേഖരിച്ചിരുന്നു. റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയ ശേഷം, ഈ സാമ്പിളുകൾ L.S.Y (BALL) FSL (H) എന്ന മുദ്ര പതിപ്പിച്ച് വീണ്ടും മുദ്രവെച്ചു.

(iii) രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ. 311-ൽ 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ന് തയ്യാറാക്കിയതാണ്. പാഴ്സലുകളുടെ വിവരണത്തിലും അവയിലെ മുദ്രകളെക്കുറിച്ചും റിപ്പോർട്ടിൽ പറയുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്: ആകെ നാല് പാഴ്സലുകളാണ് ലഭിച്ചത്. അതിൽ രണ്ടെണ്ണം ആർ.കെ.എന്ന മുദ്രയോടു കൂടിയതും, മറ്റ് രണ്ടെണ്ണം L.S.Y SOS (Ball) FSL (H) എന്ന മുദ്രയോടു കൂടിയതുമായിരുന്നു. ഒന്നാമത്തെ പാഴ്സലിൽ 7.65mm തിരകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്ന ഒരു പിസ്റ്റളും അതിനൊപ്പം ഒരു മാഗസിനും ഉണ്ടായിരുന്നു. കൂടാതെ, പ്രതിയായ രാജേഷിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന ഉപയോഗിച്ച ഒരു 7.65mm കാട്രിഡ്ജും ഉപയോഗിക്കാത്ത അല്ലെങ്കിൽ തിരയുള്ള ഒരു 7.65mm കാർട്രിഡ്ജും അതിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. പിസ്റ്റളിന് W/1 എന്നും കാർട്രിഡ്ജ് കേസിന് C/5 എന്നും അടയാളം നൽകി. രണ്ടാമത്തെ പാഴ്സലിൽ 7.62mm/0.30" തിരകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്ന ഒരു പിസ്റ്റളും അതിന്റെ മാഗസിനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിനൊപ്പം പ്രതിയായ അജയിയിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന, വെടിയുതിർക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു 7.62mm കാർട്രിഡ്ജും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ

പിസ്റ്റളിന് W/2 എന്നും, വെടിയുതിർക്കാൻ കഴിയാതെ പോയ തിരയ്ക്ക്/കാർട്രിഡ്ജിന് MC/1 എന്നും അടയാളം നൽകി. L.S.Y SOS (Ball) FSL (H) എന്ന മുദ്രയോടു കൂടിയ മൂന്നാമത്തെ പാഴ്സലിൽ, 2007 മാർച്ച് 12-ലെ ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ തന്നെ BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയിരുന്ന, വെടിയുതിർത്ത ഒരു 7.65 mm വെടിയുണ്ട ഉണ്ടായിരുന്നു. നാലാമത്തെ പാഴ്സലിൽ L.S.Y SOS (Ball) FSL (H) എന്ന നമ്പറും മുദ്രയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിൽ ഉപയോഗിച്ച നാല് 7.65mm കാർട്രിഡ്ജുകളും, ഉപയോഗിക്കാത്ത ഒരു 7.65mm കാർട്രിഡ്ജും ഉണ്ടായിരുന്നു. (ഉപയോഗിച്ച ഈ കാർട്രിഡ്ജുകൾ 2007 മാർച്ച് 12-ലെ ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ തന്നെ C/1 മുതൽ C/4 വരെ എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയിരുന്നതാണ്);

(iv) ലാബ് പരിശോധനയിൽ, രണ്ട് പിസ്റ്റളുകളും പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിയുതിർത്തു നോക്കിയപ്പോൾ അവ പ്രവർത്തനക്ഷമമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. C/1 മുതൽ C/5 വരെയുള്ള 7.65mm കാർട്രിഡ്ജുകൾ, MC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm/0.30 മിസ്ഫയർ ആയ കാർട്രിഡ്ജ്, BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വെടിയുണ്ട എന്നിവയിലുള്ള പ്രത്യേക അടയാളങ്ങളും വിശദമായി പരിശോധിച്ചു. ഇവയെ W/1, W/2 എന്നീ പിസ്റ്റളുകളിൽ നിന്നും പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിയുതിർത്ത കാർട്രിഡ്ജുകളിലെയും വെടിയുണ്ടകളിലെയും അടയാളങ്ങളുമായി താരതമ്യം ചെയ്താണ് പരിശോധന നടത്തിയത്. പരിശോധനയുടെ ഫലമായി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രസ്താവിച്ചു: W/1, W/2 എന്നീ രണ്ട് പിസ്റ്റളുകളും

പ്രവർത്തനക്ഷമമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. C/5 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm കാർട്രിഡ്ജ് W/2 എന്ന പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉതിർത്തതെന്ന് സ്ഥിരീകരിച്ചു. എന്നാൽ, C/1 മുതൽ C/4 വരെയുള്ള 7.65mm കാർട്രിഡ്ജുകളും BC/1 എന്ന വെടിയുണ്ടയും W/1 എന്ന പിസ്റ്റളിൽ നിന്നല്ല ഉതിർത്തതെന്ന് കണ്ടെത്തി. MC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm കാർട്രിഡ്ജ് W/2 എന്ന പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉപയോഗിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതെന്നും എന്നാൽ അത് പൊട്ടിത്തെറിച്ചില്ലെന്നും കണ്ടെത്തി. പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം എല്ലാ തൊണ്ടിമുതലുകളും അവയുടെ ഒറിജിനൽ പാക്കിംഗിൽ തന്നെ L.S.Y SSO (Ball) FSL (H) എന്ന മുദ്ര പതിപ്പിച്ച് വീണ്ടും മുദ്രവെച്ചു. പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിവെച്ചു നോക്കാൻ നാലാമത്തെ പാഴ്സലിലെ ഒരു 7.65mm തിര ഉപയോഗിച്ചു.

(v) 2007 നവംബർ 29-ലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് ഈ കേസിന് ആധാരമായ എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.781-നെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. ഇതിലെ വിവരങ്ങൾ പ്രകാരം, 2007 ജനുവരി 8-ന് അഞ്ച് പാഴ്സലുകൾ ലാബിൽ ലഭിച്ചു. എന്നാൽ, 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ റിപ്പോർട്ടിൽ പറയുന്ന ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധൻ മുദ്രവെച്ച പാഴ്സലുകളെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ഇതിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് വാദിക്കപ്പെടുന്നു. ഒന്നാമത്തെ പാഴ്സലിലെ സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് ശേഖരിച്ച രക്തം പുരണ്ട മണ്ണ് ശാസ്ത്രീയ പരിശോധനയ്ക്കായി അയച്ചു. രണ്ടാമത്തെ പാഴ്സലിൽ സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് കണ്ടെടുത്ത ഒഴിഞ്ഞ ഏഴ് 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റൾ കാർട്രിഡ്ജുകളും ഒരു 7.62mm വെടിയുണ്ടയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവയെ യഥാക്രമം C/1

മുതൽ C/7 വരെ എന്നും BC/1 എന്നും അടയാളപ്പെടുത്തി. മൂന്നും നാലും പാഴ്സലുകളിൽ കൊല്ലപ്പെട്ട വ്യക്തിയുടെ രക്തം പുരണ്ട വസ്തുങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അഞ്ചാമത്തെ പാഴ്സലിൽ മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തെടുത്ത രൂപമാറ്റം വന്ന രണ്ട് 7.62mm വെടിയുണ്ടകളും രണ്ട് ഈയക്കഷ്ണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവയ്ക്ക് BC/2, BC/3, BC/4, BC/5 എന്നിങ്ങനെ അടയാളങ്ങൾ നൽകി. ലബോറട്ടറി പരിശോധനയിൽ വ്യക്തമാക്കിയത് പ്രകാരം, സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്നും മറ്റും ലഭിച്ച വെടിയുതിർത്ത ഒഴിഞ്ഞ 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റൾ കാർട്രിഡ്ജുകളിലെയും (C/1 മുതൽ C/7 വരെ), വെടിയുണ്ടകളിലെയും (BC/1 മുതൽ BC/3 വരെ) സൂക്ഷ്മ അടയാളങ്ങൾ വിശദമായി പരിശോധിച്ചു. മുമ്പ് ലഭിച്ച എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ 311-ന്റെ രണ്ടാം എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരുന്ന, പ്രതിയിൽ നിന്ന് പിടിച്ചെടുത്ത W/2 എന്ന നാടൻ പിസ്റ്റളിൽ (7.62mm തിരകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത്) നിന്ന് പരീക്ഷണാർത്ഥം ഉതിർത്ത വെടിയുണ്ടകളുമായും കാർട്രിഡ്ജുകളുമായും ഇവയെ താരതമ്യം ചെയ്തു. അഞ്ചാം പാഴ്സലിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന BC/4, BC/5 എന്നീ ഈയക്കഷ്ണങ്ങളും പരിശോധിച്ചു. ഇതിൽ BC/4 എന്നത് 0.455" റിവോൾവറിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന വെടിയുണ്ടയാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. എന്നാൽ ഇതിൽ സാധാരണയായി കാണാറുള്ള റൈഫ്ലിംഗ് അടയാളങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

9. മേൽപ്പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രതിഭാഗം സമർപ്പിച്ച പ്രധാന വാദങ്ങൾ ഇവയാണ്:

(i) 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധൻ മുദ്രവെച്ച W/2 എന്ന പിസ്റ്റളും അതിൽ നിന്ന് പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിയുതിർത്ത തിരയും അടങ്ങിയ പാഴ്സൽ, നിലവിലെ കേസായ എഫ്.ഐ.ആർ. 781-ന്റെ ഭാഗമായ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ (2007 നവംബർ 29) ലഭിച്ചതായി പറയുന്നില്ല;

(ii) പാഴ്സലുകളിൽ അടങ്ങിയിരുന്ന വസ്തുക്കൾ പരിശോധിച്ച അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ ആർ.കെ. കോശലിനെ, തനിക്ക് ലഭിച്ച പാഴ്സലുകൾക്ക് 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിലെ പാഴ്സലുകളുമായി എന്തെങ്കിലും ബന്ധമുണ്ടെന്ന കാര്യം അറിയിച്ചിരുന്നു എന്ന് സ്ഥാപിക്കാൻ ആവശ്യമായ തെളിവുകളൊന്നും രേഖകളിലില്ല.

(iii) 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിലെ പിസ്റ്റളിനെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, അത് 7.62mm/0.30" തിരകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്ന ഒന്നാണ് എന്നാണ്. എന്നാൽ ഈ കേസിലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ കാർട്രിഡ്ജുകളെ വിവരിക്കുന്നത് 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റൾ കാർട്രിഡ്ജുകൾ എന്നാണ്. സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് കണ്ടെടുത്ത സാധനങ്ങളുടെ ലിസ്റ്റിൽ ഒഴിഞ്ഞ ഏഴ് കാർട്രിഡ്ജുകളെയും ഒരു വെടിയുണ്ടയെയും "എസ് & ബി 7.62 X 25" എന്നാണ് വിവരിച്ചിരിക്കുന്നത്; എന്നാൽ രണ്ടാമത്തെ റിപ്പോർട്ടിൽ ഇതിന്റെ വിവരണം "7.62mm / 0.30" കാർട്രിഡ്ജ്" എന്നാണ്.

(iv) 2007 നവംബർ 29-ലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയ ഫോറൻസിക് വിദഗ്ധൻ, C/1 മുതൽ C/7 വരെയുള്ള കാർട്ടിഡ്ജുകളും BC/1 മുതൽ BC/3 വരെയുള്ള വെടിയുണ്ടകളും W/2 എന്ന നാടൻ പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉതിർത്തതെന്ന് പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, പ്രസ്തുത പിസ്റ്റൾ ഈ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയ വ്യക്തിയുടെ മുന്നിൽ ഒരിക്കലും ഹാജരാക്കിയിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, പിസ്റ്റൾ W/2-ഉം C/1 to C/7 വരെയുള്ള കാർട്ടിഡ്ജുകളും അല്ലെങ്കിൽ വെടിയുണ്ടകളും (BC/1 to BC/3) തമ്മിലുള്ള പരസ്പര ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് യാതൊരു വിവരവും അദ്ദേഹത്തിന് നൽകിയിരുന്നില്ല. ഈ കേസിലെ അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ പി.ഡബ്ല്യു.21, ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ ഒരു കാര്യം സമ്മതിക്കുകയുണ്ടായി: സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് ലഭിച്ച ശൂന്യമായ കാർട്ടിഡ്ജുകളിൽ 7.62 x 25 എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഇത് സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിലോ നവംബർ 29-ലെ മൂന്നാമത്തെ റിപ്പോർട്ടിലോ നൽകിയിട്ടുള്ള വിവരണങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നില്ല.

10. മേൽപ്പറഞ്ഞ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, പ്രതിഭാഗം പ്രധാനമായും വാദിച്ചത് ഇതാണ്: സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവർ ദൃക്സാക്ഷികളായി ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് തെളിയിക്കുന്നതിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ പരാജയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കൂടാതെ, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളുടെ കൃത്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിലും പ്രോസിക്യൂഷൻ പരാജയപ്പെട്ടു. പ്രോസിക്യൂഷൻ തെളിവുകൾ ഹാജരാക്കിയപ്പോൾ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധരെ വിസ്തരിച്ചിട്ടില്ല. എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളിലെ വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ വിദഗ്ധരെ

വിസ്തരിക്കുന്നതിലൂടെ വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. അവരെ വിസ്തരിക്കാതിരുന്നത് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിന്റെ അടിത്തറ തകർക്കുന്നതാണ്, അതിനാൽ പ്രതികൾ കുറ്റവിമുക്തരാക്കപ്പെടാൻ അർഹരാണ്.

11. മറുഭാഗത്ത്, ഹരിയാന സർക്കാരിന് വേണ്ടി ഹാജരായ സ്റ്റാൻഡിംഗ് കൗൺസൽ മിസ്റ്റർ ദീപക് ഥക്രാൽ പ്രതിഭാഗത്തിന്റെ വാദങ്ങളെ എതിർക്കുകയും താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ബോധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു:

(i) പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച് സെഷൻസ് കോടതി നിരീക്ഷിച്ചത്, ആയുധങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള ആക്രമണത്തിൽ പരേതന് 13 പരിക്കുകൾ ഏറ്റിരുന്നു എന്നാണ്. മോട്ടോർ സൈക്കിളിൽ സംഭവസ്ഥലത്തെത്തിയ പി.ഡബ്ല്യു.4-നും പി.ഡബ്ല്യു.5-നും പരേതനെ ഇരുചക്രവാഹനത്തിൽ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല, അതുകൊണ്ടാണ് ഡി.ഡബ്ല്യു.4- പർവീൺ, പരേതന്റെ കാറിൽ അദ്ദേഹത്തെ കൊണ്ടുപോയത്;

(ii) സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നതിന് തെളിവായി, പരേതന്റെ ട്രാക്ക് സ്യൂട്ട് പി.ഡബ്ല്യു.5 പോലീസിന് കൈമാറിയ വസ്തുത കോടതി ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ പരിശോധിക്കപ്പെട്ട വസ്തുക്കളിൽ ഒന്ന് പരേതന്റെ ട്രാക്ക് സ്യൂട്ടാണ്. ഇത് പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യം സൂചിപ്പിക്കുന്നു;

(iii) സംഭവസ്ഥലത്തെ സാന്നിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പി.ഡബ്ല്യു.4-നെയും പി.ഡബ്ല്യു.5-നെയും ദീർഘമായി ക്രോസ് വിസ്താരം ചെയ്തിരുന്നു. ആയുധങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള മാരകമായ പരിക്കുകൾ കാരണമാണ് മരണം സംഭവിച്ചതെന്ന മെഡിക്കൽ തെളിവുകൾ ഇവരുടെ മൊഴികളെ ശരിവെക്കുന്നു.

(iv) എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളെ സംബന്ധിച്ച്, പരീക്ഷണാർത്ഥമുള്ള കാർടിഡ്ജുകൾ W/2 എന്ന പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉതിർത്തത്, ഈ പരിശോധന ലാബിലാണ് നടത്തിയത്. പരീക്ഷണാർത്ഥം ഉതിർത്ത തിരകളും വെടിയുണ്ടകളും വീണ്ടും താരതമ്യം ചെയ്തു. എങ്കിലും, മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ, പിസ്റ്റൾ W/2 യഥാർത്ഥത്തിൽ അജയിയിൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തതെങ്കിലും അത് രാജേഷിൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തതെന്ന് അശ്രദ്ധമായി പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(v) രാജേഷിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്ത W/1 എന്ന പിസ്റ്റളിനെക്കുറിച്ച് മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ പരാമർശിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, ആയുധങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുണ്ടായ പരിക്കുകളുടെ വ്യാപ്തിയും ആയുധങ്ങൾ കണ്ടെടുത്തതും കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ ഐപിസി വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിക്ഷ നിലനിർത്താവുന്നതാണ്.

(vi) അപ്പീൽവാദികൾ രണ്ടുപേരും തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ചു, അതിനാൽ അവർക്കെതിരായ ഒരു നിഗമനത്തിൽ എത്തേണ്ടതാണ്. തങ്ങളുടെ ചിത്രങ്ങൾ പത്രങ്ങളിൽ വന്നതിനാലാണ് ഇതിന് വിസമ്മതിച്ചത് എന്ന അപ്പീൽവാദികളുടെ വിശദീകരണം തെറ്റാണെന്ന് തെളിയിക്കപ്പെട്ടു; കാരണം, മൂന്ന്

പത്രവാർത്തകളിൽ ഒന്നിൽ മാത്രമാണ് അവരുടെ പേര് പരാമർശിച്ചിരുന്നത്, അവയിലൊന്നിലും അവരുടെ ചിത്രങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നില്ല.

(vii) അപ്പീൽവാദികളുടെ മൊഴികൾ വകുപ്പ് 313 പ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയതിന് ശേഷമാണ് പ്രതിഭാഗം എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ ഫയൽ ചെയ്തത്, അതിനാൽ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ വിസ്തരിക്കാത്തതിനെ ആ നിലയിൽ വേണം വിലയിരുത്താൻ.

(viii) പി.ഡബ്ല്യു.4,പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നീ ദൃക്സാക്ഷികളുടെ മൊഴികളെ മെഡിക്കൽ തെളിവുകളും എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടും ശരിവെക്കുന്നു.

(ix) മുറിവുകളിൽ കാണപ്പെട്ട കറുത്ത നിറം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി പ്രോസിക്യൂഷൻ പതിപ്പിനെ അവിശ്വസിക്കാൻ പ്രതിഭാഗം ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, കറുത്ത നിറം എല്ലായ്പ്പോഴും തൊട്ടടുത്ത് നിന്നുള്ള വെടിവെയ്പ്പ് മൂലമാകണമെന്നില്ല; **മോഹൻ സിംഗ് v. സ്റ്റേറ്റ് ഓഫ് എം.പി.**[9] എന്ന കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ വിധിന്യായത്തിൽ ഇത് നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്.

12. ഇരുഭാഗത്തെയും എതിർവാദങ്ങൾ ഇനി പരിഗണിക്കുന്നതാണ്. വിശദമായി പറഞ്ഞാൽ, ഈ കേസിലെ വാദങ്ങൾ മൂന്ന് മേഖലകളെയാണ് സ്പർശിക്കുന്നത്:

(i) 2006 ഡിസംബർ 26-ന് സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.4,പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവർ ദൃക്സാക്ഷികളായി ഉണ്ടായിരുന്നോ എന്നത്;

9 (1999) 2 SCC 428

(ii) മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിന് നൽകേണ്ട പ്രാധാന്യം ; കൂടാതെ

(iii) പ്രതികളായ അപ്പീൽ വാദികൾ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിച്ചത്.

13. മേൽപ്പറഞ്ഞ ഓരോ വശങ്ങളും വിശകലനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്.

പി.ഡബ്ല്യു.4-ആസാദ് സിംഗ്, പി.ഡബ്ല്യു.5-സുനിൽ സിംഗ് എന്നിവരുടെ സാന്നിധ്യം

14. പരാതിക്കാരനായ പി.ഡബ്ല്യു.4 മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ പിതാവാണ്. പി.ഡബ്ല്യു.5-സുനിൽ മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ സഹോദരനാണ്. 2006 ഡിസംബർ 26-ന് വൈകുന്നേരം 5:20-ന് റോഹ്തക്കിലെ സദർ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ വിവരം ലഭിച്ചതായി എഫ്.ഐ.ആർ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ജനറൽ ഡയറി റഫറൻസ് എൻട്രി (22/2012) വൈകുന്നേരം 6:20-നാണ്. പി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെ മൊഴിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആറിൽ പറയുന്നത്, പരാതിക്കാരന്റെ മരുമകൻ സന്ദീപിനെ കാണാൻ വന്നിരുന്നു എന്നാണ്. സന്ദീപിനെ ഫോണിൽ കിട്ടാതിരുന്നതിനെ തുടർന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം സർവ്വകലാശാലയിലേക്ക് പോയി. അവർ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിന് സമീപം എത്തിയപ്പോൾ "ടിൻ ഷെഡിന് താഴെ ആറ് ആൺകുട്ടികളെ" കാണുകയും അവർ സന്ദീപിന് നേരെ വെടിയുതിർക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഉച്ചകഴിഞ്ഞ് 2:30-നാണ് സംഭവം നടന്നതെന്നും വെടിയേറ്റ സന്ദീപ് തറയിൽ വീണതായും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. എഫ്.ഐ.ആർ പ്രകാരം പ്രതികൾ സംഭവസ്ഥലത്ത് നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടു. മൂന്ന് യുവാക്കളെ തങ്ങളുടെ മുന്നിൽ കൊണ്ടുവന്നാൽ തനിക്കും മകൻ സുനിലിനും തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയുമെന്ന് പരാതിക്കാരൻ

പ്രസ്താവിച്ചു. കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ ജില്ലെ സിംഗ് ഹ്രുഡയുടെ മകൻ പർവീണും മറ്റൊരു ആൺകുട്ടിയും ചേർന്ന് സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്ന സാൻട്രോ കാറിൽ സന്ദീപിനെ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ് ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതായും എഫ്.ഐ.ആറിൽ വ്യക്തമായി പറയുന്നുണ്ട്.

15. പി.ഡബ്ല്യു.-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ഈ സംഭവത്തിന് ദൃക്സാക്ഷികളാണോ എന്ന് സംശയിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രധാന വാദമുഖങ്ങൾ, അവരുടെ മൊഴികളിൽ വരുത്തിയ തിരുത്തലുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്. വിസ്താരത്തിനിടെ, താനും പി.ഡബ്ല്യു.5 ഉം സന്ദീപിൽ നിന്നും 100 അടി അകലെയായിരുന്നപ്പോൾ "മൂന്ന് ആൺകുട്ടികൾ വെടിയുതിർക്കുന്നത്" കണ്ടതായി പി.ഡബ്ല്യു.4 പ്രസ്താവിച്ചു. കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കിയ മൂന്ന് പ്രതികളും തന്റെ മകന് നേരെ "പിസ്റ്റളും റിവോൾവറും പോലുള്ള ആയുധങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച്" വെടിവെച്ചവരാണെന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. തുടർന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4 പ്രസ്താവിച്ചത്, "ഞങ്ങൾ [അതായത് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം] മകൻ സന്ദീപിനെ സാൻട്രോ കാറിൽ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ് അത്യാഹിത വിഭാഗത്തിൽ എത്തിച്ചു, എന്റെ മകന്റെ നെഞ്ചിലും തുടകളിലും കൈയിലും നെറ്റിയിലും വെടിയേറ്റ മുറിവുകളുണ്ടായിരുന്നു" എന്നാണ്. സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചപ്പോൾ മരിച്ചതായി ഡോക്ടർമാർ സ്ഥിരീകരിച്ചെന്നും തുടർന്ന് പോലീസ് ആശുപത്രിയിലെത്തി തന്റെ മൊഴി (എക്സിബിറ്റ് പി.ബി) രേഖപ്പെടുത്തിയെന്നും പി.ഡബ്ല്യു.4 പറയുന്നു. ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ, സംഭവസമയത്ത് സിക്കന്ദർ റാത്തിയും (ഡി.ഡബ്ല്യു.5) 'ലഹ്റിയും' (മിക്കവാറും ഡി.ഡബ്ല്യു.4) മകന്റെ കൂടെ നിന്നിരുന്നു എന്നത് പി.ഡബ്ല്യു.4 നിഷേധിച്ചു.

സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചത് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ചേർന്നല്ലെന്നും യഥാർത്ഥത്തിൽ സിക്കന്ദർ റാത്തിയും (ഡി.ഡബ്ല്യു.5) 'ലഹ്റിയും' (ഡി.ഡബ്ല്യു.4) ചേർന്നാണ് കൊണ്ടുപോയതെന്നുമുള്ള വാദവും ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ ഉയർത്തപ്പെട്ടു. ഈ വാദത്തെയും തങ്ങളാരും സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന വാദത്തെയും പി.ഡബ്ല്യു.4 നിഷേധിച്ചു. താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ധരിച്ചിരുന്ന വസ്ത്രങ്ങളിൽ രക്തം പുരണ്ടിരുന്നുവെങ്കിലും പോലീസ് അത് ശേഖരിച്ചില്ലെന്നും പി.ഡബ്ല്യു.4 പറഞ്ഞു. പി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെ മൊഴി പ്രകാരം, അവരും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ഏകദേശം 2:45-ന് പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ എത്തി, 4:00 മണിക്ക് പോലീസും അവിടെ എത്തിച്ചേർന്നു.

16. വിസ്താരത്തിനിടെ പി.ഡബ്ല്യു.5 ഉം സമാനമായ രീതിയിൽ പ്രസ്താവിച്ചത്, സന്ദീപിനെ താനും പിതാവായ പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം ചേർന്നാണ് ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നാണ്. സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് മാറ്റുന്നതിനിടെ താൻ ഊരിമാറ്റിയ സന്ദീപിന്റെ ടാക്ക് സ്യൂട്ട് ഷർട്ട് പോലീസിന് കൈമാറിയതായും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ തന്റെയും പി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെയും വസ്ത്രങ്ങളിൽ രക്തം പുരണ്ടിരുന്നുവെന്നും എന്നാൽ താനോ പി.ഡബ്ല്യു.4-ഓ ആ വസ്ത്രങ്ങൾ പോലീസിന് കൈമാറിയില്ലെന്നും ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പി.ഡബ്ല്യു.5 മൊഴി നൽകി.

17. പി.ഡബ്ല്യു.4 ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പ്രസ്താവിച്ചത്, താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം കൂടാതെ "അപരിചിതനായ ഒരാളും" ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് പി.ജി.ഐ.എം.എസ് റോഹ്തക്കിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതെന്നാണ്. എന്നാൽ, പി.ഡബ്ല്യു.5 തന്റെ മൊഴിയിൽ തങ്ങളോടൊപ്പം സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകാൻ

മൂന്നാമതൊരാൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിനെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നില്ല. പോലീസ് വൈകുന്നേരം 4:00 മണിക്ക് ആശുപത്രിയിലെത്തിയെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4 പറയുമ്പോൾ, പോലീസ് എപ്പോഴാണ് എത്തിയതെന്ന കാര്യത്തിൽ പി.ഡബ്ല്യു.5 ന് ഉറപ്പില്ല. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം തങ്ങളുടെ മൊഴികളിൽ വ്യക്തമായ തിരുത്തലുകൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്; ഇവർ കൂറുകാട്ടിയതിന് ദൃക്സാക്ഷികളായിരുന്നോ എന്ന കാര്യത്തിൽ ഈ തിരുത്തലുകൾക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ട്. തെളിവെടുപ്പിനിടയിൽ പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം തങ്ങളുടെ മൊഴികളിൽ കാര്യമായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സന്ദീപിന് വെടിയേറ്റ ശേഷം തങ്ങളാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലേക്ക് മാറ്റിയതെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചതിലൂടെ, തങ്ങൾ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും കൂറുകാട്ടിയതിന് ദൃക്സാക്ഷികളാണെന്നും കാണിച്ച് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിനെ ബലപ്പെടുത്താനാണ് ഇരു സാക്ഷികളും ശ്രമിച്ചത്. സന്ദീപിനെ ഇവർ ആശുപത്രിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതിനെക്കുറിച്ച് എഫ്.ഐ.ആറിൽ യാതൊരു പരാമർശവുമില്ലാത്തത് ഇവർ ദൃക്സാക്ഷികളാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമുണ്ടാക്കുന്നു. ഈ സംഭവം നടന്നത് സർവ്വകലാശാലയിലാണ്; കൊല്ലപ്പെട്ടയാൾ അവിടെ വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നുവെന്നും സപ്ലിമെന്ററി നിയമ പരീക്ഷകൾക്കായി തയ്യാറെടുക്കുകയായിരുന്നുവെന്നുമാണ് പി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെ മൊഴി. പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം സംഭവസ്ഥലത്തുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അവരാണ് മൃതദേഹം ആശുപത്രിയിലെത്തിച്ചതെന്നുമുള്ള വാദം, രേഖകളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാകുന്ന രണ്ട് പ്രധാന സാഹചര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിശോധിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, സെഷൻസ് കോടതിയിലെ വിചാരണ രേഖകൾ പ്രകാരം ഉച്ചകഴിഞ്ഞ് 3:00

മണിയോടെയാണ് സന്ദീപിനെ റോഹ്തക്കിലെ പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ എത്തിച്ചത്. തുടർന്ന് 3:35-ന് പോലീസിന് 'റുക്ക' (ഒദ്യോഗിക അറിയിപ്പ്) അയച്ചു. "കൈലാഷ് കോളനി നിവാസിയായ ജില്ലെ സിംഗ് ഹൂഡയുടെ മകൻ സന്ദീപ് ലഹ്റി" ആണ് മൃതദേഹം കൊണ്ടുവന്നതെന്ന് അതിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. 'സന്ദീപ് ലഹ്റി' എന്ന ഈ പരാമർശം വളരെ പ്രധാനമാണ്; ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പി.ഡബ്ല്യു.നാലോ പി.ഡബ്ല്യു.അഞ്ചോ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് സംഭവത്തിന് ശേഷം സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിലെത്തിക്കാൻ അവർക്ക് കഴിയാതെ പോയതും മൂന്നാമതൊരാൾ അത് ചെയ്തതും. ഇവർ രണ്ടുപേരും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന പ്രതിഭാഗത്തിന്റെ വാദത്തെ സെഷൻസ് കോടതി തള്ളിയത്, അവർ സന്ദീപിന്റെ കൊലപാതകത്തിന് സാക്ഷിയായതിന്റെ ആഘാതത്തിലായിരിന്നിരിയ്ക്കാം ഡി.ഡബ്ല്യു.4 റുക്കയിൽ ഒപ്പിട്ടത് എന്ന് വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ, പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദവുമായി ഒത്തുപോകാത്ത ഒരു വിശദീകരണമാണ് സെഷൻസ് കോടതി ഇവിടെ നൽകിയത്. രണ്ടാമതായി, പ്രതിഭാഗം സാക്ഷികളായി ഹാജരാക്കിയ ഡി.ഡബ്ല്യു.4 (പർവീൺ), ഡി.ഡബ്ല്യു.5 (സിക്കന്ദർ റാത്തി) എന്നിവരാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്ന് പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരിക്കലും വാദിച്ചിരുന്നില്ല. മറിച്ച്, പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നതായിരുന്നു പ്രോസിക്യൂഷൻ നിലപാട്. എന്നാൽ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, താനും പി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം അപരിചിതനായ ഒരാളും ചേർന്നാണ് ആശുപത്രിയിൽ കൊണ്ടുപോയതെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4 പറഞ്ഞപ്പോൾ, താനും പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം മാത്രമാണ് പോയതെന്നാണ് പി.ഡബ്ല്യു.5 മൊഴി നൽകിയത്. എന്നാൽ താനും ഡി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം ചേർന്നാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ

എത്തിച്ചതെന്നും, തങ്ങൾ അവിടെ എത്തിയതിന് 10-15 മിനിറ്റുകൾക്ക് ശേഷമാണ് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം മറ്റ് ബന്ധുക്കളും ആശുപത്രിയിൽ എത്തിയതെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യു.4 മൊഴി നൽകി. ജില്ലെ സിംഗ് ഹൂഡയുടെ മകനായ പർവീണാണ് (ഡി.ഡബ്ല്യു.4) സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെങ്കിലും റുക്കയിൽ പേര് തെറ്റായി 'സന്ദീപ് ലഹ്റി' എന്നാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയത്. തങ്ങളാണ് സന്ദീപിനെ ആശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ചതെന്നും സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.നാലോ പി.ഡബ്ല്യു.അഞ്ചോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം ഡി.ഡബ്ല്യു.5-ഉം വ്യക്തമാക്കി.

18. പ്രതിഭാഗത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചത്, മരിച്ചയാളുടെ ട്രാക്ക് സ്യൂട്ട് ഷർട്ട് പി.ഡബ്ല്യു.5 പോലീസിന് കൈമാറിയതും അത് മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ പരിശോധിക്കപ്പെട്ടതും വഴി സംഭവസ്ഥലത്ത് പി.ഡബ്ല്യു.5-ന്റെ സാന്നിധ്യം സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെടുന്നു എന്നാണ്. എന്നാൽ സന്ദീപിന്റെ ട്രാക്ക് സ്യൂട്ട് ആശുപത്രിയിൽ വെച്ച് പി.ഡബ്ല്യു.5 പോലീസിന് കൈമാറിയത് അദ്ദേഹം റോഹ്തക് പി.ജി.ഐ.എം.എസ്-ൽ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് മാത്രമേ സൂചിപ്പിക്കുന്നുള്ളൂ. സർവ്വകലാശാലയിലെ ലോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിന് സമീപം നടന്ന സംഭവത്തിന് പി.ഡബ്ല്യു.നാലോ പി.ഡബ്ല്യു.അഞ്ചോ ദൃക്സാക്ഷികളായിരുന്നു എന്ന് ഇത് സ്ഥാപിക്കുന്നില്ല. യഥാർത്ഥത്തിൽ, താനും ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം ചേർന്നാണ് മരിച്ചയാളുടെ പിതാവിനെയും സഹോദരനെയും വിവരമറിയിച്ചതെന്നും പോലീസ് അവരുടെ മൊഴി രേഖപ്പെടുത്തിയെന്നും ഡി.ഡബ്ല്യു.5 വിസ്താരത്തിനിടെ വ്യക്തമാക്കിയിരുന്നു. 'റുക്ക'യിൽ നിന്നുള്ള യുക്തിസഹമായ നിഗമനം ഡി.ഡബ്ല്യു.4 അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നതാണ്.

പ്രോസിക്യൂഷന് മാത്രം അറിയാവുന്ന കാരണങ്ങളാൽ ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4 (പർവീൺ), ഡി.ഡബ്ല്യൂ.5 (സിക്കന്ദർ) എന്നിവരെ സാക്ഷികളായി ഹാജരാക്കിയില്ല. ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4-നെ സാക്ഷിയായി ഹാജരാക്കുന്നതിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ വരുത്തിയ വീഴ്ച, പി.ഡബ്ല്യൂ.4-ഉം പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം സംഭവസ്ഥലത്തെ യഥാർത്ഥ ദൃക്സാക്ഷികളാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ വലിയ പ്രസക്തിയുള്ള ഒന്നാണ്. ലഭ്യമായ തെളിവുകളും രേഖകളും അവർ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയം ജനിപ്പിക്കാൻ പര്യാപ്തമാണ്. കൂടാതെ, ആക്രമിച്ചവരുടെ പ്രായം 30-35 വയസ്സായിരുന്നു എന്ന ഡി.ഡബ്ല്യൂ.4-ന്റെയും ഡി.ഡബ്ല്യൂ.5-ന്റെയും മൊഴി വിശ്വസനീയമല്ല എന്ന് പറഞ്ഞതല്ലാതെ, അവരുടെ മൊഴികൾ സെഷൻസ് കോടതി വിശദമായി പരിശോധിച്ചില്ല. ഈ നിർണ്ണായക വശത്തെക്കുറിച്ച് സെഷൻസ് കോടതി വിധിന്യായത്തിൽ നടത്തിയ ചർച്ചകളിൽ ലഭ്യമായ തെളിവുകളെ കൃത്യമായി വിലയിരുത്തുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു.

19. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, പി.ഡബ്ല്യൂ.4 നൽകിയ പരാതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആർ പ്രകാരം, മരിച്ച വ്യക്തിയും പ്രതികളും തമ്മിൽ മുൻവൈരാഗ്യമോ വഴക്കോ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നത് ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. തന്റെ ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ, മരണപ്പെട്ട സന്ദീപ് 2-3 കേസുകളിൽ വിചാരണ നേരിട്ടിരുന്നുവെന്നും അതിൽ ചിലതിൽ അദ്ദേഹം കുറ്റവിമുക്തനാക്കപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്നും പി.ഡബ്ല്യൂ.4 പ്രസ്താവിച്ചു. എന്നാൽ, രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു) എന്ന പ്രതിക്കൊപ്പം സന്ദീപ് ഒരു കൂട്ടുപ്രതി ആയിരുന്നോ എന്ന കാര്യത്തിൽ പി.ഡബ്ല്യൂ.4 അജ്ഞത പ്രകടിപ്പിച്ചു. കൂടാതെ, റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ 2001 ജൂൺ 23-ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത

എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 341-ൽ (ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 454/380 പ്രകാരം) സന്ദീപിനൊപ്പം കൂട്ടുപ്രതിയായത് വഴി തനിക്ക് പ്രതിയായ രാജേഷിനെ അറിയില്ലെന്നും അവർ ആ കേസിൽ അറസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നോ എന്ന് അറിയില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ആ കേസിൽ സന്ദീപിനും രാജേഷിനും വേണ്ടി താൻ കോടതിയിൽ ഹാജരായിരുന്നു എന്നതും സന്ദീപിന്റെ ജാമ്യക്കാരൻ ആയിരുന്നിട്ടും ഓരോ വിചാരണ ദിവസവും താൻ കോടതിയിൽ പോയിരുന്നു എന്ന വാദവും അദ്ദേഹം നിഷേധിച്ചു. എഫ്.ഐ.ആറിൽ പറഞ്ഞതിന് വിരുദ്ധമായി, സംഭവത്തിന് മുമ്പ്, മരിച്ച സന്ദീപിന് പ്രതികളോട് മുൻവൈരാഗ്യമൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന് ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പി.ഡബ്ല്യൂ.4 പറഞ്ഞു. ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പി.ഡബ്ല്യൂ.5-നോടും സന്ദീപ് നേരിട്ടിരുന്ന ക്രിമിനൽ കേസുകളെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, സന്ദീപ് 2-3 ക്രിമിനൽ കേസുകളിൽ വിചാരണ നേരിട്ടിരുന്നുവെന്നും ഒത്തുതീർപ്പിലൂടെയാണ് അതിൽ കുറ്റവിമുക്തനായതെന്നും അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. എഫ്.ഐ.ആർ. നമ്പർ 341-ൽ (ഐ.പി.സി. 454, 380 വകുപ്പുകൾ പ്രകാരം) സന്ദീപും രാജേഷും കൂട്ടുപ്രതികളായിരുന്നോ എന്ന കാര്യത്തിൽ തനിക്ക് അറിവില്ലെന്ന് പി.ഡബ്ല്യൂ.5-ഉം പറഞ്ഞു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചു:

> "എന്റെ സഹോദരൻ സന്ദീപ് (ഭണ്ഡർ എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു), ഈ കേസിലെ പ്രതിയായ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു) എന്നിവരെ വിവിധ വിചാരണ ദിവസങ്ങളിൽ കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കുമ്പോൾ ഞാനും എന്റെ പിതാവും കോടതിയിൽ വരാറുണ്ടായിരുന്നു എന്നത് ശരിയാണ്. ആ കേസിൽ എന്റെ സഹോദരന് വേണ്ടി അഭിഭാഷകനെ ഏർപ്പാടാക്കിയത് ആരാണെന്നോ

അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ടി ജാമ്യം നിന്നത് ആരാണെന്നോ എനിക്കറിയില്ല."

20. പരേതൻ മറ്റ് കേസുകളിൽ വിചാരണ നേരിട്ടിരുന്നു എന്ന വസ്തുത ഡി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെ വിസ്താരത്തിലും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അപ്പീൽവാദികൾ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിച്ചതിനെ തുടർന്ന്, സർക്കാർ വാദിക്കുന്നത് പോലെ അവർക്കെതിരായ നിഗമനത്തിൽ എത്തേണ്ടതുണ്ടോ എന്ന് തീരുമാനിക്കാൻ കേസിന്റെ ഈ വശം പ്രത്യേകിച്ചും പ്രസക്തമാണ്. വിധിന്യായത്തിന്റെ അടുത്ത ഭാഗത്ത് ഈ വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതാണ്.

എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ

21. ഈ രേഖകൾ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഒരു പ്രധാന കാര്യം, അപ്പീൽവാദികൾ കുറ്റകൃത്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ചുവെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന ആയുധങ്ങൾ, പ്രോസിക്യൂഷൻ പറയുന്നതിനനുസരിച്ച്, മറ്റൊരു കേസുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് പിടിച്ചെടുത്തത് എന്നതാണ്. 2006 മെയ് 19-ന് റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ രണ്ട് അപ്പീൽവാദികൾക്കുമെതിരെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ 311 (ഐ.പി.സി. വകുപ്പുകൾ 307, 34 കൂടാതെ ആംസ് ആക്ട് വകുപ്പുകൾ 25, 54, 59) പ്രകാരമാണ് ഈ ആയുധങ്ങൾ പിടിച്ചെടുത്തത്. ഈ കേസുമായി (എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.311) ബന്ധപ്പെട്ട് രണ്ട് എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ നിലവിലുണ്ട്:

1) 2007 മാർച്ച് 12-ലെ ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് മൂന്ന് പാഴ്സലുകളെ

സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്, അവയിൽ താഴെ പറയുന്നവ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു:

(i) ആ കേസിലെ പരിക്കേറ്റ കുൽദീപ് എന്ന വ്യക്തിയുടെ വസ്ത്രങ്ങൾ.

(ii) BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ പരിക്കേറ്റയാളുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് എടുത്തതെന്നു പറയപ്പെടുന്ന 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഒരു വെടിയുണ്ട; കൂടാതെ സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് ശേഖരിച്ച 7.65mm-ന്റെ ഉപയോഗിച്ച നാല് പിസ്റ്റൾ കാർട്രിഡ്ജുകളും (C/1 മുതൽ C/4 വരെ) ഉപയോഗിക്കാത്ത ഒരു പിസ്റ്റൾ കാർട്രിഡ്ജും (L/1).

ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിലെ ലബോറട്ടറി പരിശോധനാ ഫലം താഴെ പറയുന്ന വിധത്തിലാണ്:

"**ലബോറട്ടറി പരിശോധന**

"C/1 മുതൽ C/4 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജുകളിലെ പൊതുവായതും പ്രത്യേകവുമായ അടയാളങ്ങൾ സ്റ്റീരിയോ മൈക്രോസ്കോപ്പിലൂടെയും കംപാരിസൺ മൈക്രോസ്കോപ്പിലൂടെയും വിശദമായി പരിശോധിക്കുകയും പരസ്പരം താരതമ്യം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വെടിയുണ്ടയും സ്റ്റീരിയോ മൈക്രോസ്കോപ്പിലൂടെ പരിശോധിച്ചു.

ഒന്നാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെ വസ്ത്രങ്ങളിലുള്ള ദ്വാരങ്ങളിൽ വെടിമരുന്നിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിച്ചു. ടി-ഷർട്ടിലെയും പാന്റിലെയും ദ്വാരങ്ങളുടെ വശങ്ങളിൽ നിന്ന്

ലെഡിന്റെ സാന്നിധ്യം കണ്ടെത്തി. ഒന്നാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെ ടി-ഷർട്ടിലെയും പാന്റിലെയും ദ്വാരങ്ങളുടെ വശങ്ങൾ സ്റ്റീരിയോ മൈക്രോസ്കോപ്പിലൂടെയും പരിശോധനയ്ക്ക് വിധേയമാക്കി.

ലബോറട്ടറിയിൽ നടത്തിയ പരിശോധനകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിശകലനത്തിന്റെ ഫലം താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

ഫലം

1. C/1 മുതൽ C/4 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച കാർടിഡ്ജ് കേസുകൾ, ഒരേ തോക്കിൽ നിന്നാണ് ഉതിർത്തത്.
2. BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വെടിയുണ്ട ഒരു നാടൻ തോക്കിൽ നിന്നാണ് പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളത്.
3. ഒന്നാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെ ടി-ഷർട്ടിലെയും പാന്റിലെയും ദ്വാരങ്ങൾ വെടിയുണ്ടകൾ മൂലമുണ്ടായതാണ്.
4. സെറോളജി വിഭാഗത്തിൽ നിന്നുള്ള യഥാർത്ഥ റിപ്പോർട്ട് ഇതിനോടൊപ്പം ചേർക്കുന്നു.

കുറിപ്പ്: ബാലിസ്റ്റിക് വിഭാഗത്തിലെ പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം, എക്സിബിറ്റുകൾ അവയുടെ L.S.Y. (BALL) FSL (H) എന്ന സീലുകളോടുകൂടിയ യഥാർത്ഥ കവറുകളിൽ തന്നെ വീണ്ടും മുദ്ര വെച്ചു.

കർണാലിലെ മധുബൻ ഫോറൻസിക് സയൻസ് ലബോറട്ടറിയിലെ സീനിയർ സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ (ബാലിസ്റ്റിക്സ്) എൽ.എസ്. യാദവ് ആണ് ഈ റിപ്പോർട്ട്

തയ്യാറാക്കിയത്.

2) 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് (എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ 311-മായി ബന്ധപ്പെട്ട അല്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ ഭാഗമായ റിപ്പോർട്ടായി പറയുന്നു) താഴെ പറയുന്നവ അടങ്ങിയ 4 പാഴ്സലുകളെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ്:

രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ പരിശോധനയ്ക്ക് വിധേയമാക്കിയ പാഴ്സലുകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

(i) പ്രതിയായ രാജേഷിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതായി പറയപ്പെടുന്ന 7.65mm തിരകൾ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു പിസ്റ്റളും, 7111 എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയ ഒരു മാഗസിനും, ഉപയോഗിച്ച 7.65mm-ന്റെ ഒരു കാർട്രിഡ്ജ് കേസും, ഉപയോഗിക്കാത്ത ഒരു കാർട്രിഡ്ജ് കേസും. ഇതിൽ പിസ്റ്റളിനെ W/1 എന്നും ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജ് കേസിനെ C/5 എന്നും അടയാളപ്പെടുത്തി;

(ii) പ്രതിയായ അജയിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതായി പറയപ്പെടുന്ന 7.62mm/0.30" തിരകൾ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു പിസ്റ്റളും, ഒരു മാഗസിനും, പൊട്ടാതെ പോയ 7.62mm-ന്റെ ഒരു കാർട്രിഡ്ജും. ഇതിൽ പിസ്റ്റളിനെ W/2 എന്നും പൊട്ടാത്ത തിരയെ MC/1 എന്നും അടയാളപ്പെടുത്തി;

(iii) ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള (നേരത്തെ എഫ്-06/2193 എന്ന റിപ്പോർട്ടിൽ BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ) 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച ഒരു വെടിയുണ്ട; കൂടാതെ

(iv) 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച നാല് കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളും ഉപയോഗിക്കാത്ത ഒരു കാർട്രിഡ്ജ് കേസും (ആദ്യത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ C/1 മുതൽ C/4 വരെ എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയവ).

രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ താഴെ പറയുന്നവ ഉൾപ്പെടുന്നു:

"ലബോറട്ടറി പരിശോധന

"W/1 (7.65mm തിരകൾക്കുള്ളത്), W/2 (7.62mm/.30" തിരകൾക്കുള്ളത്) എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ പിസ്റ്റളുകളുടെ ബാരലുകളിൽ നിന്ന് പുകയാത്ത വെടിമരുന്ന് കത്തിയതിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ കണ്ടെത്തി. ലബോറട്ടറിയിൽ വച്ച് W/1, W/2 പിസ്റ്റളുകൾ ഉപയോഗിച്ച് പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിവെച്ചു. ഇവയുടെ വെടിയുതിർക്കുന്ന സംവിധാനങ്ങൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി.

C/1 മുതൽ C/5 വരെയുള്ള 7.65mm-ന്റെ ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജുകൾ, 7.62mm/.30" വ്യാസമുള്ള പൊട്ടാത്ത കാർട്രിഡ്ജായ MC/1-ഉം, 7.65mm-ന്റെ വെടിയുതിർത്ത ബുള്ളറ്റ് BC/1-ഉം ഉള്ള പൊതുവായതും പ്രത്യേകവുമായ അടയാളങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു. ഇവയെ W/1, W/2 എന്നീ പിസ്റ്റളുകളിൽ നിന്ന് പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിയുതിർത്ത കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളുമായും ബുള്ളറ്റുകളുമായും അവയുടെ ബോർ/കാലിബർ അനുസരിച്ച് സ്റ്റീരിയോ, കംപാരിസൺ മൈക്രോസ്കോപ്പുകളിലൂടെ താരതമ്യം ചെയ്തു.

ലബോറട്ടറിയിൽ നടത്തിയ ഈ പരിശോധനകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള

വിശകലനത്തിന്റെ ഫലം താഴെ പറയുന്നവയാണ്.

ഫലം

1. W/1 (7.65mm കാർട്രിഡ്ജുകൾക്കുള്ളത്), W/2 (7.62mm/.30" കാർട്രിഡ്ജുകൾക്കുള്ളത്) എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ പിസ്റ്റളുകൾ 1959-ലെ ആംസ് ആക്ട് പ്രകാരം നിർവചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള 'ആയുധങ്ങൾ' അല്ലെങ്കിൽ 'വെടിക്കോപ്പുകൾ' തന്നെയാണ്. അവയുടെ വെടിയുതിർക്കുന്ന സംവിധാനങ്ങൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. W/1, W/2 എന്നീ പിസ്റ്റളുകളിൽ നിന്ന് നേരത്തെ വെടിയുതിർത്തിട്ടുണ്ടെന്നും പരിശോധനയിൽ വ്യക്തമായി.
2. C/5 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജ് കേസ്, W/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ (7.65mm കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളുകൾക്കുള്ള) പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് വെടിയുതിർത്തത്. ഇതേ നിർമ്മാണ രീതിയിലുള്ളതോ ഒരേ ബോർ/കാലിബർ ഉള്ളതോ ആയ മറ്റൊരു ആയുധത്തിൽ നിന്നും ആയിരിക്കില്ല ഇത് സംഭവിച്ചത്; കാരണം, ഓരോ ആയുധത്തിനും അതിന്റേതായ സവിശേഷമായ അടയാളങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും.
3. MC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm വ്യാസമുള്ള പൊട്ടാത്ത കാർട്രിഡ്ജ്, W/2 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ (7.62mm/.30" കാർട്രിഡ്ജുകൾക്കുള്ള) പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉതിർക്കാൻ ശ്രമിച്ചത്.

4. C/1 മുതൽ C/4 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജുകളും, BC/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.65mm ബുള്ളറ്റും W/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ (7.65mm കാർട്രിഡ്ജുകൾക്കുള്ള) പിസ്റ്റളിൽ നിന്നല്ല വെടിയുതിർത്തിട്ടുള്ളത്.

കുറിപ്പ്: i) പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം, എക്സിബിറ്റുകൾ അതിന്റെ യഥാർത്ഥ കവറുകൾക്കൊപ്പം L.S.Y, SSO (BALL) FSL.(H) എന്ന സീൽ ഉപയോഗിച്ച് വീണ്ടും മുദ്ര വെച്ചു.

ii) നാലാം നമ്പർ പാഴ്സലിൽ ലഭിച്ച 7.65mm-ന്റെ ഉപയോഗിക്കാത്ത ഒരു കാർട്രിഡ്ജ് ലബോറട്ടറിയിലെ പരീക്ഷണാർത്ഥമുള്ള വെടിവെപ്പിനായി ഉപയോഗിച്ചു."

രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടും തയ്യാറാക്കിയത് കർണാലിലെ മധുബൻ എഫ്.എസ്.എൽ-ലെ സീനിയർ സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ (ബാലിസ്റ്റിക്സ്) ആയ എൽ.എസ്. യാദവ് തന്നെയാണ്.

3) ഈ കേസിലെ 2007 നവംബർ 29-ലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് 'എക്സിബിറ്റ് പി.ഡി.' ആയി അടയാളപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. 2006 ഡിസംബർ 26-ന് റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത FIR നമ്പർ 781 (IPC വകുപ്പുകൾ 302, 34 കൂടാതെ ആംസ് ആക്ട് വകുപ്പുകൾ 25, 54, 55) പ്രകാരം, ഡെപ്യൂട്ടി സൂപ്രണ്ട് ഓഫ് പോലീസ് 2006 ഡിസംബർ 31-ന് അയച്ച അഞ്ച് മുദ്രവെച്ച

പാഴ്സലുകളെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട്. 2007 ജനുവരി 8-നാണ് ഈ രേഖകൾ എഫ്.എസ്.എൽ-ൽ ലഭിച്ചത്. പാഴ്സലുകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അഞ്ച് വസ്തുക്കളുടെ വിവരങ്ങൾ താഴെ നൽകുന്നു:

(i) സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് ശേഖരിച്ച രക്തം പുരണ്ട മണ്ണ്;

(ii) സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് കണ്ടെടുത്തതായി പറയപ്പെടുന്ന 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റളിന്റെ ഉപയോഗിച്ച ഏഴ് കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളും ഉപയോഗിച്ച ഒരു ബുള്ളറ്റും. ഇതിൽ കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളെ C/1 മുതൽ C/3 വരെ എന്നും ബുള്ളറ്റിനെ BC/1 എന്നും അടയാളപ്പെടുത്തി;

(iii) സാക്ഷി കാറിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്ത രക്തം പുരണ്ട തുണിയും മരിച്ചയാളുടെ രക്തം പുരണ്ട വസ്തുങ്ങളും;

(iv) മരിച്ചയാളുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതായി പറയപ്പെടുന്ന 7.62mm വ്യാസമുള്ള, രൂപഭേദം വന്നതും തകർന്നതുമായ രണ്ട് വെടിയുണ്ടകളും രണ്ട് ലെഡ് കഷ്ണങ്ങളും. (വെടിയുണ്ടകളെ BC/2, BC/3 എന്നും ലെഡ് കഷ്ണങ്ങളെ BC/4, BC/5 എന്നും അടയാളപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു).

മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്:

"**ലബോറട്ടറി പരിശോധന**

C/1 മുതൽ C/7 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റളിന്റെ ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജുകളിലും, BC/1 മുതൽ BC/3 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm മൗസർ പിസ്റ്റൾ ബുള്ളറ്റുകളിലും ഉള്ള പൊതുവായതും പ്രത്യേകവുമായ അടയാളങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു. ഇവയെ W/2 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ നാടൻ പിസ്റ്റളിൽ (7.62mm തിരകൾക്കുള്ളത്) നിന്ന് പരീക്ഷണാർത്ഥം ഉതിർത്ത കാർട്രിഡ്ജുകളുമായും ബുള്ളറ്റുകളുമായും സ്റ്റീരിയോ, കംപാരിസൺ മൈക്രോസ്കോപ്പുകൾ ഉപയോഗിച്ച് താരതമ്യം ചെയ്തു. (ഈ W/2 എന്ന പിസ്റ്റൾ, റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ 19.05.06-ൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത FIR No. 311 [U/S 307/34 IPC & 25/54/59 Arms Act] എന്ന കേസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് 25.06.07-ന് കണ്ടെടുത്തതും എഫ്.എസ്.എൽ നമ്പർ 07/F-3937 ആയി ലഭിച്ചതുമാണ്).

മൂന്നും നാലും നമ്പർ പാഴ്സലുകളിലെ വസ്തുങ്ങളിൽ വെടിയുണ്ട പ്രയോഗിക്കുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന വെടിമരുന്നിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിച്ചു. ഈ വസ്തുങ്ങളിലെ ദ്വാരങ്ങളുടെ വശങ്ങളിൽ ചെമ്പിന്റെയും ഈയത്തിന്റെയും അംശങ്ങൾ കണ്ടെത്തി. ഈ ദ്വാരങ്ങൾ സ്റ്റീരിയോ മൈക്രോസ്കോപ്പ് ഉപയോഗിച്ചും പരിശോധിച്ചു.

അഞ്ചാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെ BC/4, BC/5 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ ലെഡ് കഷ്ണങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു. ഇതിൽ BC/4 എന്നത് ഒരു 455" റിവോൾവർ വെടിയുണ്ടയാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. എന്നാൽ BC/4 മൈക്രോസ്കോപ്പിലൂടെ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ അതിൽ വ്യക്തമായ റൈഫ്ലിംഗ് അടയാളങ്ങൾ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല.

ലബോറട്ടറിയിൽ നടത്തിയ ഈ പരിശോധനകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിശകലന ഫലം താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

ഫലം

1. C/1 മുതൽ C/7 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm വ്യാസമുള്ള ഉപയോഗിച്ച കാർട്രിഡ്ജ് കേസുകളും, BC/1 മുതൽ BC/3 വരെ അടയാളപ്പെടുത്തിയ 7.62mm വെടിയുണ്ടകളും, W/2 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ (7.62mm കാർട്രിഡ്ജുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന) നാടൻ പിസ്റ്റളിൽ നിന്നാണ് ഉതിർത്തത്. (റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ 19.05.06-ൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത FIR No. 311 (ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 307/34, ആംസ് ആക്ട് വകുപ്പ് 25/54/59) പ്രകാരം 25.06.07-ന് രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു) എന്നയാളിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തതും, FSL No. 07/F-3937 ആയി ലഭിച്ചതുമായ വസ്തുക്കൾ). ഒരേ നിർമ്മാണ രീതിയിലുള്ളതോ ഒരേ ബോറുള്ളതോ ആയ മറ്റൊരു ആയുധത്തിൽ നിന്നും ആയിരിക്കില്ല ഇത് സംഭവിച്ചത്; കാരണം, ഓരോ ആയുധത്തിനും അതിന്റേതായ സവിശേഷമായ വ്യക്തിഗത അടയാളങ്ങൾ ഉണ്ട്."
2. 3-ാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെയും 4-ാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെയും വസ്തുങ്ങളിലുള്ള ദ്വാരങ്ങൾ വെടിയുണ്ടകൾ മൂലമുണ്ടായതാണ്.
3. 5-ാം നമ്പർ പാഴ്സലിലെ BC/5 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ ലെഡ് കഷ്ണം ഒരു വെടിയുണ്ടയുടെ ഉൾഭാഗം ആകാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്.
4. BC/4 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ ലെഡ് കഷ്ണം, രൂപഭേദം വന്നതും തകർന്നതുമായ ഒരു .455" റിവോൾവർ വെടിയുണ്ടയാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. BC/4-ൽ സാധാരണ കാണാറുള്ള റൈഫ്ലിംഗ് അടയാളങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ നിരീക്ഷിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല.

5. സെറോളജി വിഭാഗത്തിൽ നിന്നുള്ള അസ്സൽ റിപ്പോർട്ട് ഇതിനോടൊപ്പം ചേർക്കുന്നു.

കുറിപ്പ്: i) ബാലിസ്റ്റിക് വിഭാഗത്തിലെ പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം, എക്സിബിറ്റുകൾ അവയുടെ യഥാർത്ഥ കവറുകൾക്കൊപ്പം A.D.(BALL)/ FSL (H) എന്ന സീൽ ഉപയോഗിച്ച് വീണ്ടും മുദ്ര വെച്ചു."

കർണാലിലെ മധുബൻ ഫോറൻസിക് സയൻസ് ലബോറട്ടറിയിലെ അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ (ബാലിസ്റ്റിക്സ്) ആർ.കെ. കോശൽ ആണ് ഈ മൂന്നാമത്തെ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയത്.

22. മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് വിലയിരുത്തുമ്പോൾ, ഈ ഘട്ടത്തിൽ മൂന്ന് പ്രധാന കാര്യങ്ങൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതുണ്ട്: ഒന്നാമതായി, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ, പരിശോധനാ ഫലത്തിൽ "7.62mm കാർട്രിഡ്ജുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന W/2 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ നാടൻ പിസ്റ്റൾ" എന്ന് വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന ആയുധത്തിന്റെ താരതമ്യവും വിശകലനവുമാണ് ഉള്ളത്. രണ്ടാമതായി, എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-വുമായി ബന്ധപ്പെട്ട 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ W/1 എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്തിയ പിസ്റ്റളിനെക്കുറിച്ച് ഈ (മൂന്നാമത്തെ) റിപ്പോർട്ടിൽ യാതൊരു പരാമർശവുമില്ല. മൂന്നാമതായി, പരിശോധനാ ഫലത്തിലെ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച ഭാഗം വ്യക്തമാക്കുന്നത്, പരിശോധിക്കപ്പെട്ട ഒരേയൊരു പിസ്റ്റൾ W/2, FIR നമ്പർ 311-ന്റെ അന്വേഷണ വേളയിൽ രാജേഷ് (സർക്കാരി എന്നും വിളിയ്ക്കുന്നു) എന്നയാളിൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തത് എന്നാണ്. മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിന് എത്രത്തോളം

വിശ്വാസ്യത അല്ലെങ്കിൽ പ്രാധാന്യം നൽകണം എന്നതിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ അതീവ നിർണ്ണായകമാണ്.

23. മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച മൂന്ന് വശങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നത് താഴെപ്പറയുന്ന കാര്യങ്ങളാണ് : എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311-ന്റെ അന്വേഷണ വേളയിൽ കണ്ടെടുത്തതായി പറയുന്ന W/1, W/2 എന്നീ രണ്ട് പിസ്റ്റളുകളിൽ, W/2 എന്ന പിസ്റ്റൾ മാത്രമാണ് ഈ കേസിലെ സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് കണ്ടെടുത്ത കാർട്രിഡ്ജുകളുമായും വെടിയുണ്ടകളുമായും താരതമ്യം ചെയ്ത് വിശകലനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. എഫ്.ഐ.ആർ. 311-മായി ബന്ധപ്പെട്ട 2007 സെപ്റ്റംബർ 25-ലെ രണ്ടാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം, W/1 എന്ന പിസ്റ്റൾ പ്രതിയായ രാജേഷിന്റെ പക്കൽ നിന്നും, W/2 എന്ന പിസ്റ്റൾ പ്രതിയായ അജയിന്റെ പക്കൽ നിന്നുമാണ് കണ്ടെടുത്തതെന്നാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ, ഈ കേസിലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ W/2 എന്ന തോക്കിനെക്കുറിച്ച് മാത്രമേ ബാലിസ്റ്റിക് വിശകലനം നടത്തിയിട്ടുള്ളൂ; W/1-നെക്കുറിച്ച് യാതൊരു പരാമർശവുമില്ല. മാത്രമല്ല, മൂന്നാമത്തെ റിപ്പോർട്ടിൽ W/2 കണ്ടെടുത്തത് രാജേഷിൽ നിന്നാണെന്ന തെറ്റായ പ്രസ്താവനയുണ്ട്. യഥാർത്ഥത്തിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ രേഖകൾ പ്രകാരം W/2 അജയിന്റെ പക്കൽ നിന്നാണ് കണ്ടെടുത്തത്. ചുരുക്കത്തിൽ, ബാലിസ്റ്റിക് പരിശോധനയ്ക്കായി W/1 എന്ന പിസ്റ്റൾ പരിശോധകന് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല എന്നത് ഇതിൽ നിന്നും വ്യക്തമാണ്.

24. അപ്പീൽവാദികൾക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ താഴെ പറയുന്ന വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ കൂടി ചൂണ്ടിക്കാട്ടി:

(i) സംഭവസ്ഥലത്തുനിന്ന് കണ്ടെടുത്ത കാർട്രിഡ്ജുകളെ 7.62/25mm എന്നാണ് വിശേഷിപ്പിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ FIR നമ്പർ 311-മായി ബന്ധപ്പെട്ട എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് 7.62/30mm കാർട്രിഡ്ജുകളെക്കുറിച്ചാണ്.

(ii) എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ 311-ലെ ബാലിസ്റ്റിക് പരിശോധനയ്ക്കായി പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിവെച്ചത് 7.62/30mm വെടിയുണ്ടകളാണ്.

(iii) 2007 നവംബർ 29-ലെ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടിൽ 'മൗസർ പിസ്റ്റളിൽ' നിന്നുള്ള വെടിയുണ്ടകളെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുമ്പോൾ, റിപ്പോർട്ടിന്റെ അന്തിമ നിഗമനത്തിൽ അത് ഒരു 'നാടൻ പിസ്റ്റൾ' ആണെന്നാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

25. മുൻപത്തെ അന്വേഷണത്തിൽ പിടിച്ചെടുത്ത ആയുധം ഈ കേസിലെ പരിശോധകർക്ക് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല എന്നാണ് അപ്പീൽവാദികളുടെ വാദം. എന്നാൽ W/2 എന്ന ആയുധം ഉപയോഗിച്ച് പരീക്ഷണാർത്ഥം വെടിവെച്ചു എന്ന കാരണത്താൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ ഈ വാദത്തെ എതിർത്തു.

26. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യം ഇതാണ്: എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ. 311-ൽ W/1, W/2 എന്നീ ആയുധങ്ങൾ പിടിച്ചെടുത്തതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒന്നും രണ്ടും എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയ ഉദ്യോഗസ്ഥനെയോ, നിലവിലെ കേസിൽ (എഫ്.ഐ.ആർ.നമ്പർ.781) മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിയ ഉദ്യോഗസ്ഥനെയോ പ്രോസിക്യൂഷൻ

വിചാരണ വേളയിൽ സാക്ഷിയായി വിസ്തരിച്ചിട്ടില്ല.

27. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ, ബാലിസ്റ്റിക്സ് വിദഗ്ധരെ വിസ്തരിക്കാത്തതിനെ ന്യായീകരിച്ചത് ഇപ്രകാരമാണ്: സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 313 പ്രകാരമുള്ള പ്രതികളുടെ മൊഴികൾ രേഖപ്പെടുത്തിയതിന് ശേഷമാണ് പ്രതിഭാഗം തന്നെ ഈ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ ഫയൽ ചെയ്തത്. വകുപ്പ് 313 പ്രകാരമുള്ള ചോദ്യം ചെയ്യലിൽ എക്സിബിറ്റ് പി.ഡി., പി.എഫ് എന്നിവ മാത്രമേ തങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തിയുള്ളൂ എന്ന പ്രതിഭാഗത്തിന്റെ പരാതിക്ക് മറുപടിയായാണ് ഈ വാദം ഉന്നയിച്ചത്. എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകൾ ഹാജരാക്കിയത് പ്രതിഭാഗം തന്നെ ആയതുകൊണ്ട്, ബാലിസ്റ്റിക്സ് പരിശോധകരെ വിസ്തരിക്കേണ്ട ഉത്തരവാദിത്തം പ്രോസിക്യൂഷന് ഇല്ലെന്ന നിലപാടാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ സ്വീകരിച്ചത്.

28. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമപരമായ വശങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ പരിശോധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. **മൊഹീന്ദർ സിംഗ് vs സംസ്ഥാനം[10] (മൊഹിന്ദർ സിംഗ്)** എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതിയുടെ മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിക്കുകയുണ്ടായി:

> "12. **മാരകായുധങ്ങൾ മൂലമുള്ള മുറിവുകളോ പരിക്കുകളോ കാരണം മരണം സംഭവിക്കുന്ന കേസുകളിൽ, പ്രോസിക്യൂഷൻ ആരോപിക്കുന്ന ആയുധം കൊണ്ടും അവർ പറയുന്ന രീതിയിലുമാണോ ഈ പരിക്കുകൾ ഉണ്ടായതെന്ന് വിദഗ്ധ തെളിവുകളിലൂടെ തെളിയിക്കേണ്ടത് പ്രോസിക്യൂഷന്റെ കടമയാണ്. പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു പ്രത്യേക വാദം ഉന്നയിക്കുമ്പോൾ, ആ വാദം പൂർണ്ണമായും തെളിയിക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്നത്**

10 AIR 1953 SC 415

അടിസ്ഥാനപരമായ കാര്യമാണ്. നിലവിലെ കേസിൽ, പ്രതിയുടേതെന്ന് പറയപ്പെടുന്ന പരിക്കുകൾ ഉണ്ടായത് ഒരു ഗൺ ഉപയോഗിച്ചാണോ അതോ റൈഫിൾ ഉപയോഗിച്ചാണോ എന്നത് സംശയകരമാണ്. സത്യത്തിൽ അവ റൈഫിൾ മൂലമുണ്ടാകാനാണ് കൂടുതൽ സാധ്യത, എന്നിട്ടും പ്രതിയുടെ കയ്യിൽ ഗൺ ആയിരുന്നു എന്നാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദിച്ചത്; വിസ്താര വേളയിൽ, അയാളുടെ പക്കൽ പി-16 എന്ന ഗൺ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് അസന്ദിഗ്ധമായി ആരോപിക്കുകയും ചെയ്തു. **അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് ഉണ്ടായെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന പരിക്കുകൾ ഒരു ഗണ്ണിൽ നിന്നാണോ അതോ റൈഫിളിൽ നിന്നാണോ എന്ന് നിശ്ചയിക്കാനും സാക്ഷികൾ പറയുന്ന അത്രയും അടുത്ത ദൂരത്തുനിന്നാണോ വെടിയുതിർത്തതെന്നും വ്യക്തമാക്കാൻ ഒരു വിദഗ്ധന് മാത്രമേ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ദലീപ് സിംഗിന് നേരെ രണ്ട് തവണ വെടിയുതിർത്തു എന്നത് വ്യക്തമാണ്, അത് തന്നെയാണ് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദവും. ഈ വെടികൾ ഉതിർത്തത് ഒരാളല്ല, മറിച്ച് രണ്ട് പേരാണെന്നും, ദൃക്സാക്ഷികൾ ആരോപിക്കുന്നതുപോലെ കൃത്യമായ രീതിയിലും നിശ്ചിത ദൂരത്തുനിന്നുമാണ് വെടിയുതിർത്തതെന്നും തെളിയിക്കേണ്ടത് പ്രോസിക്യൂഷന്റെ ബാധ്യതയായിരുന്നു."**

(ഊന്നൽ നൽകി)

29. **മൊഹിന്ദർ സിംഗ്** കേസിലെ വിധി, ഈ കോടതിയുടെ തന്നെ മറ്റൊരു മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് **ഗുരുചരൺ സിംഗ് vs പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം"[11](“ഗുരുചരൺ സിംഗ്”)** എന്ന കേസിൽ പരിഗണിക്കുകയുണ്ടായി. ഗുരുചരൺ സിംഗ് കേസിൽ കോടതി നിരീക്ഷിച്ചത്

11 (1963) 3 SCR 585

ഇപ്രകാരമാണ്: മുൻപത്തെ കേസിൽ പ്രതി 'ഗൺ' ഉപയോഗിച്ചാണ് വെടിവെച്ചതെന്നായിരുന്നു പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം, എന്നാൽ മരിച്ചയാളുടെ ശരീരത്തിലെ മുറിവുകൾ 'റൈഫിൾ' മൂലമുണ്ടായതാണെന്ന് തോന്നിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു. ഈ മുറിവുകൾ ഗൺ കൊണ്ടുതന്നെ ഉണ്ടായതാണെന്ന് തെളിയിക്കാൻ പര്യാപ്തമായ ഒരു വിദഗ്ധൻ നൽകിയതായ തെളിവുകളും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവം അനുസരിച്ച് ഒന്നിലധികം പേർ വെടിവെച്ചിരിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും മറ്റൊരു വ്യക്തി കൂടി വെടിവെപ്പിൽ പങ്കെടുത്തു എന്നതിന് തെളിവുകൾ ഇല്ലായിരുന്നു. ദൃക്സാക്ഷികളാകട്ടെ നിഷ്പക്ഷമല്ലാത്ത സാക്ഷികളുമായിരുന്നു. ഇത്തരമൊരു പശ്ചാത്തലത്തിൽ, ഒരു വിദഗ്ധനെ വിസ്തരിക്കാത്തത് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിന്റെ അതീവ ഗൗരവകരമായ പോരായ്മയാണെന്ന് വിധിച്ചു. **മൊഹീന്ദർ സിംഗ്** കേസിലെ വസ്തുതകൾ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് ഗുരുചരൺ സിംഗ് കേസിലെ മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചു:

> "41. [...] ഈ നിരീക്ഷണങ്ങൾ പ്രോസിക്യൂഷൻ തെളിവുകൾ ഗുരുതരമായ പോരായ്മകൾ നേരിട്ട ഒരു കേസിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതായിരുന്നു എന്നത് ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആ നിരീക്ഷണങ്ങളുടെ ഫലം വിലയിരുത്തുമ്പോൾ, ഏത് വസ്തുതകളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് അവ ഉണ്ടായതെന്ന് മറക്കുന്നത് നീതിയോ ന്യായമോ ആയിരിക്കില്ല. മാരകായുധം ഉപയോഗിച്ചുള്ള കൊലപാതകക്കുറ്റം ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും, ഒരു വിദഗ്ധാഭിപ്രായത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമേ പ്രോസിക്യൂഷന് കുറ്റം തെളിയിക്കാൻ സാധിക്കൂ എന്ന വിധത്തിൽ മാറ്റാൻ സാധിക്കാത്ത ഒരു നിയമം സ്ഥാപിക്കാൻ ഈ നിരീക്ഷണങ്ങൾ

ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ അതുമേൽ കൂറ്റമറ്റതും, പോസ്റ്റ്മോർട്ടം റിപ്പോർട്ടിലെ പരിക്കുകളുടെ സ്വഭാവം ആ തെളിവുകളുമായി പൂർണ്ണമായും പൊരുത്തപ്പെടുന്നതുമായ കേസുകളിൽ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ പരിശോധന അത്യന്താപേക്ഷിതമായി കണക്കാക്കേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ തൃപ്തികരമല്ലെങ്കിലോ അല്ലെങ്കിൽ പരിക്കുകൾ ഉണ്ടായത് തോക്ക് കൊണ്ടാണെന്ന് ആരോപിക്കുകയും എന്നാൽ അവ പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ റൈഫിൾ കൊണ്ടുണ്ടായതാണെന്ന് തോന്നുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അത്തരം വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധൻ നൽകുന്ന തെളിവുകൾ അത്യാവശ്യമാണ്. ഏതൊക്കെ കേസുകളിൽ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ പരിശോധന അനിവാര്യമാണ് എന്നത് സ്വാഭാവികമായും ഓരോ കേസിന്റെയും സാഹചര്യങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് തന്നെ, ഒരു പ്രതി തോക്ക് ഉപയോഗിച്ചു എന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും, നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ എത്രത്തോളം മികച്ചതാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിൽ ആ തെളിവുകളെ സംശയിക്കാൻ കാരണങ്ങളില്ലെങ്കിലും, പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം സ്വീകരിയ്ക്കണം എന്നത് പൊതുവെയുള്ള ഒരു നിർദ്ദേശമാണെന്ന മിസ്റ്റർ പുരുഷോത്തമന്റെ വാദം ശരിയാണെന്ന് കോടതി കരുതുന്നില്ല."

അതുകൊണ്ട്, **ഗുരുചരൺ സിംഗ്** കേസിൽ ഈ കോടതി വ്യക്തമാക്കിയത്, മാരകായുധം ഉപയോഗിച്ചുള്ള കൊലപാതകക്കുറ്റം ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും, ഒരു വിദഗ്ധാഭിപ്രായത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമേ പ്രോസിക്യൂഷന് കുറ്റം തെളിയിക്കാൻ

സാധിക്കുക എന്ന വിധത്തിൽ നിയതമായ നിയമമൊന്നുമില്ല എന്നാണ്. നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ കുറ്റമറ്റതാണെങ്കിൽ, അതായത്, ദൃക്സാക്ഷി മൊഴികളും പോസ്റ്റ്മോർട്ടം റിപ്പോർട്ടിലെ മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവവും തമ്മിൽ പൊരുത്തമുണ്ടെങ്കിൽ, ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം തേടേണ്ടത് അത്യന്താപേക്ഷിതമല്ല. നേരെമറിച്ച്, നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ തൃപ്തികരമല്ലെങ്കിലോ, സാക്ഷികൾ സ്വകാര്യ താല്പര്യമുള്ളവരാണെങ്കിലോ, അല്ലെങ്കിൽ മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവം ശാസ്ത്രീയമായി സ്ഥിരീകരിക്കേണ്ടതുണ്ടെങ്കിലോ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ട്. ചുരുക്കത്തിൽ, ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ പരിശോധന ആവശ്യമാണോ എന്നത് ഓരോ കേസിലെയും വസ്തുതകളെയും സാഹചര്യങ്ങളെയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കും.

30. **സുഖ്വന്ത് സിംഗ് v പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം**[12]**("സുഖ്വന്ത് സിംഗ്")** എന്ന കേസിൽ, ഈ കോടതിയുടെ രണ്ടംഗ ബെഞ്ച് ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു: കണ്ടെടുത്ത മുദ്രവെച്ച ഒഴിഞ്ഞ പിസ്റ്റൾ പരിശോധനയ്ക്കായി ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന് അയച്ചുകൊടുക്കാതിരുന്നത് അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുണ്ടായ ഗുരുതരമായ വീഴ്ചയാണ്. ആ സാഹചര്യത്തിൽ കോടതി ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു:

> "21. [...] തോക്ക് ഉപയോഗിച്ച് പരിക്കുകൾ ഉണ്ടാകുന്ന കേസുകളിൽ, അന്വേഷണ വേളയിൽ കുറ്റകൃത്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ച തോക്കും കാർട്രിഡ്ജും കണ്ടെടുത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, പ്രതിയെ കുറ്റകൃത്യവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കാൻ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായത്തിന് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ടെന്ന് പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ല.

12 (1995) 3 SCC 367

ഇത്തരമൊരു സാഹചര്യത്തിൽ വിചാരണ കോടതിക്ക് മുൻപിൽ വിദഗ്ധാഭിപ്രായം ഹാജരാക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെടുന്നത് പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിന്റെ വിശ്വസനീയതയെ വലിയ തോതിൽ ബാധിക്കും."

31. **പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം v. ജഗ്രാജ് സിംഗ്**[13] **("ജഗ്രാജ് സിംഗ്")** എന്ന കേസിൽ, ഈ കോടതിയുടെ രണ്ടംഗ ബെഞ്ച് **സുഖ്വന്ത് സിംഗ്** കേസിലെ വിധിന്യായത്തിൽ നിന്നും ഇതിനെ വേർതിരിച്ചു കണ്ടു. സുഖ്വന്ത് സിംഗ് കേസിൽ, രണ്ട് ദൃക്സാക്ഷികളുടെ മൊഴികൾ തെളിവ് നിയമം വകുപ്പ് 138 പ്രകാരം പരിശോധിക്കാതിരുന്നതിനാൽ സ്വീകാര്യമല്ലാതിരിക്കുകയും, മറ്റൊരു സാക്ഷിയായ പി.ഡബ്ല്യു.3 ന്റെ മൊഴി മാത്രം കോടതിക്ക് വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയാതിരിക്കുകയും ചെയ്ത സാഹചര്യത്തിലാണ് ബാലിസ്റ്റിക് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അഭാവം കേസിനെ ബാധിച്ചത്. ജഗ്രാജ് സിംഗ് കേസിൽ കോടതി ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു: "വിദഗ്ധാഭിപ്രായം ഹാജരാക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടത് കൊണ്ട് മാത്രം എല്ലാ കേസുകളിലും പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദം അവിശ്വസിക്കണം എന്ന് ഒരിടത്തും (സുഖ്വന്ത് സിംഗ് കേസിൽ) പറഞ്ഞിട്ടില്ല." അതനുസരിച്ച്, ജഗ്രാജ് സിംഗ് കേസിൽ കോടതി രേഖപ്പെടുത്തിയത്:

"നിലവിലുള്ള ഈ കേസിൽ, പിടിച്ചെടുത്ത തോക്കുകൾ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അവസ്ഥയിലായിരുന്നില്ലെന്നും അതിനാൽ അവ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന് അയച്ചുകൊടുക്കുന്നതുകൊണ്ട് പ്രത്യേക ഗുണമൊന്നുമില്ലെന്നും അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. തോക്കുകൾ കേടായതാണെങ്കിലും

13 (2002) 3 SCC 234

അവയുടെ ഫയറിംഗ് പിൻ പ്രവർത്തനക്ഷമമാണോ എന്ന് കണ്ടെത്താൻ ക്രോസ് വിസ്താരവേളയിൽ അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥനോട് കൂടുതൽ ചോദ്യങ്ങളൊന്നും ചോദിച്ചിട്ടില്ല. രണ്ട് ദൃക്സാക്ഷികളുടെ വിശ്വസനീയമായ മൊഴികളുടെയും മറ്റ് സാഹചര്യങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ഈ കേസിൽ ഒരു വിദഗ്ധാഭിപ്രായം തേടാതിരുന്നത് ദൃക്സാക്ഷികൾ നൽകിയ മൊഴിയുടെ വിശ്വാസ്യതയെ ഒരുതരത്തിലും ബാധിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് കോടതി കണ്ടെത്തുന്നു."

32. **വിനീത് കുമാർ ചൗഹാൻ v. യു.പി സംസ്ഥാനം**[14] എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതിയുടെ രണ്ടംഗ ബെഞ്ച് ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു:

"11. നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകളുടെ നിലവാരം പരിഗണിക്കാതെ തന്നെ, തോക്ക് ഉപയോഗിച്ചു എന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും കുറ്റം തെളിയിക്കാൻ പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെക്കൊണ്ട് തെളിവ് നൽകിക്കണം എന്ന് ഒരു പൊതുതത്വമായി പറയാനാകില്ല. നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ അത്രമേൽ കുറ്റമറ്റതും, പോസ്റ്റ്മോർട്ടം റിപ്പോർട്ടിലെ മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവം ആ തെളിവുകളുമായി എല്ലാരീതിയിലും പൊരുത്തപ്പെടുന്നതുമാണെങ്കിൽ, ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ പരിശോധന അത്യന്താപേക്ഷിതമായി കണക്കാക്കേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ, നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ ലഭ്യമല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിലോ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു പ്രത്യേക ആയുധം കൊണ്ട് ഈ മുറിവുകൾ ഉണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുണ്ടോ എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമുള്ളപ്പോഴോ, പ്രകടമായ വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനോ മൊഴി

14 (2007) 14 SCC 660

സ്ഥിരീകരിക്കുന്നതിനോ ഒരു വിദഗ്ധാഭിപ്രായം അഭികാമ്യമാണ്."

33. **ഗോവിന്ദരാജു v സംസ്ഥാനം**[15] എന്ന കേസിൽ, എഫ്.എസ്.എല്ലിൽ നിന്നുള്ള ഒരാളെപ്പോലും വിസ്തരിക്കാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ ഈ കോടതിയുടെ രണ്ടംഗ ബെഞ്ച് പ്രോസിക്യൂഷന് വിരുദ്ധമായ ഒരു നിഗമനത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. പോസ്റ്റ്മോർട്ടം നടത്തുകയും ഇരകളെ പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്ത ഡോക്ടർ, സംഭവസ്ഥലത്ത് ആദ്യം എത്തിയ ഹെഡ് കോൺസ്റ്റബിൾ, കോൺസ്റ്റബിൾ തുടങ്ങിയ സുപ്രധാന സാക്ഷികളെ ഹാജരാക്കാത്ത കാര്യവും കോടതി ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ മറ്റ് സാക്ഷികൾ കൂറുമാറിയ സാഹചര്യത്തിൽ, ഈ സുപ്രധാന സാക്ഷികളെ വിസ്തരിക്കാത്തത് പ്രോസിക്യൂഷന് തിരിച്ചടിയായി കോടതി വിലയിരുത്തി. കോടതി ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു:

> "63. പോസ്റ്റ്മോർട്ടം നടത്തിയ, മരണം സ്ഥിരീകരിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് ഇരയെ പരിശോധിച്ചിരുന്ന ഡോക്ടർ, സംഭവത്തിന് തൊട്ടുപിന്നാലെ സ്ഥലത്തെത്തിയ ഹെഡ് കോൺസ്റ്റബിൾ, കോൺസ്റ്റബിൾ എന്നീ സുപ്രധാന സാക്ഷികളെ ഹാജരാക്കാത്തതും, മറ്റ് രണ്ട് സാക്ഷികൾ കൂറുമാറിയതും പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിൽ ന്യായമായ സംശയം ജനിപ്പിക്കുന്നു എന്ന വാദത്തിൽ തീർച്ചയായും കഴമ്പുണ്ട്. ഈ സുപ്രധാന സാക്ഷികളെ വിസ്തരിക്കാത്തതിന് പ്രോസിക്യൂഷനെതിരെ കോടതി നടപടി എടുക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഈ കേസിലെ വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും കണക്കിലെടുത്ത് തെളിവുകൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനെക്കുറിച്ച് കോടതി ഇതിനകം വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ലഭ്യമായിരുന്നിട്ടും ഈ സാക്ഷികളെ കോടതിയിൽ

15 (2012) 4 SCC 722

ഹാജരാക്കാതിരുന്ന പ്രോസിക്യൂഷന്റെ നടപടി കേസിനെ ദുർബലപ്പെടുത്തുന്നു; ഈ സാക്ഷികളുടെ സഹായത്തോടെ കേസ് സംശയാതീതമായി തെളിയിക്കേണ്ട ഉത്തരവാദിത്തം പ്രോസിക്യൂഷനുണ്ടായിരുന്നു.

[...]

66. *തഖാജി ഹിരാജി* [(2001) 6 SCC 145] എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി വ്യക്തമായി പ്രസ്താവിച്ചത്, സംഭവത്തിന്റെ തുടക്കമോ അല്ലെങ്കിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിന്റെ അത്യന്താപേക്ഷിതമായ ഭാഗമോ വെളിപ്പെടുത്താൻ കഴിയുന്നയാളാണ് സുപ്രധാന സാക്ഷി എന്നാണ്. അത്തരം സാക്ഷികളെ വിസ്തരിക്കുന്നതിലൂടെ പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസിലെ വിടവുകളോ പോരായ്മകളോ നികത്താൻ സാധിക്കും. അത്തരമൊരു സാക്ഷിയെ, ന്യായമായ കാരണങ്ങളില്ലാതെ വിസ്തരിച്ചില്ലെങ്കിൽ, പ്രോസിക്യൂഷന് വിരുദ്ധമായ നിഗമനം കോടതിക്ക് കൈക്കൊള്ളാവുന്നതാണ്. സംഭവത്തിന്റെ വിവരങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്താൻ ആവശ്യമായ സാക്ഷികളെ പ്രോസിക്യൂഷൻ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടും വിസ്തരിക്കാതിരുന്നത് തീർച്ചയായും സംശയമുണ്ടാക്കുന്നു. പ്രോസിക്യൂഷന്റെ പ്രധാന സാക്ഷികൾ കൂറുമാറുമ്പോൾ, തെളിയിക്കപ്പെട്ട വസ്തുതകളിലൂടെ കുറ്റകൃത്യത്തിന്റെ കണ്ണി പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയുന്ന മറ്റ് സുപ്രധാന സാക്ഷികളെ വിസ്തരിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വർദ്ധിക്കുന്നു. യാക്കുബ് ഇസ്മായിൽഭായ് പട്ടേൽ v ഗുജറാത്ത് സംസ്ഥാനം [(2004) 12 SCC 229 : 2004 SCC (Cri) 196] എന്ന കേസിലും ഈ കോടതി ഇതേ നിലപാട് ആവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്."

34. കോടതി മേൽപ്പറഞ്ഞ വിധിന്യായങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, തോക്ക് ഉപയോഗിച്ച് കൊലപാതകം നടത്തി എന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ കേസുകളിലും പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം തേടണമെന്ന വിധത്തിലുള്ള നിയതമായ നിയമമൊന്നുമില്ല എന്നാണ്. **മൊഹീന്ദർ സിംഗ്** (1953) കേസിലെ വിധി പിന്നീട് മറ്റൊരു മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് **ഹരുചരൺ സിംഗ്** (1963) കേസിൽ വിശദീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനുശേഷം, കോടതി മുൻപ് സൂചിപ്പിച്ച വിധിന്യായങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉയർന്നുവന്ന തത്വം ഇതാണ്: ഒരു പ്രത്യേക കേസിൽ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ വിസ്തരിക്കുന്നതിൽ അല്ലെങ്കിൽ അത്തരമൊരു അഭിപ്രായം തേടുന്നതിൽ പ്രോസിക്യൂഷൻ പരാജയപ്പെടുന്നത്, ലഭ്യമായ തെളിവുകളുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള സ്വഭാവം കണക്കിലെടുത്തുവേണം വിലയിരുത്താൻ. കുറ്റമറ്റ രീതിയിലുള്ള നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ ലഭ്യമാവുകയും മുറിവുകളുടെ സ്വഭാവം ആ തെളിവുകളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, പ്രോസിക്യൂഷൻ കേസ് തെളിയിക്കുന്നതിന് ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന്റെ അഭിപ്രായം നിർബന്ധമാണെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കേണ്ടതില്ല. മറുഭാഗത്ത്, നേരിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ ലഭ്യമല്ലാതിരിക്കുകയോ അത്തരം തെളിവുകളുടെ സ്വഭാവത്തിൽ സംശയമുണ്ടാകുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ, ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ സമീപിക്കാതിരുന്നത് പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നു. നിലവിലെ കേസിൽ, കുറ്റകൃത്യത്തിന് ഉപയോഗിച്ച ആയുധങ്ങൾ കണ്ടെടുത്തത് മറ്റൊരു എഫ്.ഐ.ആറിലെ (2006 മെയ് 19-ലെ എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311) അന്വേഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണെന്ന് ആരോപിക്കപ്പെടുന്നു. ആ കേസിൽ ആയുധങ്ങളെ W/1, W/2 എന്നിങ്ങനെയാണ് അടയാളപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്. ഈ കേസിലെ (എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781) അന്വേഷണത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് W/1 എന്ന ആയുധത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നതേയില്ല.

ക്കൂടാതെ, കോടതി നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, മൂന്നാമത്തെ എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ട് W/2 എന്ന ആയുധം പ്രതിയായ രാജേഷ് എന്ന സർക്കാരിയുടെതാണെന്ന് തെറ്റായി ആരോപിക്കുന്നു. W/2 എന്ന ആയുധം ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധന് ലഭ്യമാക്കിയിരുന്നോ ഇല്ലയോ എന്നത് പ്രോസിക്യൂഷൻ അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്ന കാര്യമാണ്. പ്രോസിക്യൂഷൻ ഒരു ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ സാക്ഷിയായി ഉൾപ്പെടുത്തിയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചില്ല. ദൃക്സാക്ഷികളായ പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ സംശയരഹിതമല്ല എന്ന വസ്തുതയുമായി ചേർത്ത് ഇതിനെ കാണേണ്ടതുണ്ട്. പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ മൊഴികൾ കോടതി വിശകലനം ചെയ്യുകയും അവർ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്ന സാക്ഷികളാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ കടുത്ത സംശയമുണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളിൽ (എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 311/2006 ലും എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 781/2006 ലും) കാണപ്പെട്ട വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ ആ റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കിയവർക്ക് മാത്രമേ കൃത്യമായി വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളൂ എന്ന് കോടതിക്ക് വിധിക്കേണ്ടി വരുന്നു. ഇത് ചെയ്യാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, പ്രതികൾക്ക് 'സംശയത്തിന്റെ ആനുകൂല്യത്തിന്' അർഹതയുണ്ടെന്നാണ് കോടതിയുടെ നിലപാട്.

35. സന്ദീപിനെ 4-5 അടി ദൂരത്തുനിന്നാണ് വെടിവെച്ചതെന്ന പി.ഡബ്ല്യു.4-ന്റെ മൊഴി മെഡിക്കൽ തെളിവുകൾക്ക് നിരക്കാത്തതാണെന്നും അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഒരു ദൃക്സാക്ഷിയല്ലെന്നും അപ്പീൽവാദികൾ വാദിച്ചു. മൃതദേഹത്തിലെ ചില വെടിയേറ്റ

മുറിവുകളിൽ കാണപ്പെട്ട കരിവാളിപ്പ്, വെടിവെച്ചത് 2 അടിയിൽ[16] താഴെ ദൂരത്തുനിന്നാണ് എന്നതിന്റെ ഉറപ്പായ തെളിവാണെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ മൊഴികളിൽ ഗൗരവകരമായ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളും കൂട്ടിച്ചേർക്കലുകളും ഉള്ളതിനാലും, എഫ്.എസ്.എൽ റിപ്പോർട്ടുകളിൽ വലിയ തർക്കങ്ങൾ നിലനിൽക്കെ ബാലിസ്റ്റിക് വിദഗ്ധനെ വിസ്തരിക്കാത്തത് പ്രോസിക്യൂഷൻ കഥയിൽ സംശയമുണ്ടാക്കുന്നതിനാലും, മുറിവുകളിലെ കരിവാളിപ്പിനെക്കുറിച്ചുള്ള അധിക വാദങ്ങൾ കോടതി പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല.

തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നത്[17]

36. തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിധേയരാകാൻ വിസമ്മതിച്ച അപ്പീൽവാദികൾക്കെതിരെ തീരുമാനം എടുക്കണമെന്ന് പ്രോസിക്യൂഷൻ വാദിച്ചു. അപ്പീൽവാദികൾ എന്തുകൊണ്ട് തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നിരസിച്ചു എന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സാഹചര്യങ്ങൾ പരിശോധിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, ഈ വിഷയത്തിൽ ഈ കോടതി മുൻപ് കൈക്കൊണ്ടിട്ടുള്ള തീരുമാനങ്ങൾ പരിശോധിക്കേണ്ടത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നടത്തുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം, അത് നടത്താൻ അന്വേഷണ ഉദ്യോഗസ്ഥനുള്ള അധികാരം, അത്തരം നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിക്കേണ്ട രീതി, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിലെ തിരിച്ചറിയലിന് നൽകേണ്ട പ്രാധാന്യം, ഇതിന് വിധേയരാവാൻ വിസമ്മതിക്കുന്ന പ്രതിക്കെതിരെ നടപടി എടുക്കാവുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് ഈ കോടതിയുടെ മുൻ വിധിന്യായങ്ങളിൽ വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ കോടതിയുടെ മുൻ

16 (2016) 2 SCC 607 എന്ന കേസിൽ ആശ്രയിക്കുന്നു

17 ടി.ഐ.പി

വിധിന്യായങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉയർന്നുവന്ന തത്വങ്ങൾ താഴെ പറയുന്ന രീതിയിൽ സംഗ്രഹിക്കാം:

(i) കുറ്റകൃത്യം നടന്ന സമയത്ത് പ്രതിയെ കണ്ടു എന്ന് അവകാശപ്പെടുന്ന വ്യക്തികൾ, മറ്റ് സ്വാധീനങ്ങളോ സഹായമോ ഇല്ലാതെ, മറ്റ് വ്യക്തികൾക്കിടയിൽ നിന്ന് പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയുക എന്നതാണ് ഒരു തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നടത്തുന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, സാക്ഷികളുടെ ഓർമ്മശക്തി പരിശോധിക്കുന്ന ഒന്നാണ് തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ്. ഇതിലൂടെ അവരിൽ ആരെയൊക്കെ കുറ്റകൃത്യത്തിന് ദൃക്സാക്ഷികളായി ഹാജരാക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് തീരുമാനിക്കാൻ പ്രോസിക്യൂഷന് സാധിക്കുന്നു;

(ii) തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് നിയമപരമായ അധികാരം നൽകുന്ന പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥകളൊന്നും സി.ആർ.പി.സി-യിലോ 1872-ലെ ഇന്ത്യൻ തെളിവ് നിയമത്തിലോ[18] ഇല്ല. തിരിച്ചറിയൽ പരേഡുകൾ കുറ്റാന്വേഷണത്തിന്റെ ഘട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നവയാണ്. അന്വേഷണ ഏജൻസിയെ ഇത് നടത്താൻ നിർബന്ധിക്കുന്നതോ അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിക്ക് തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് വേണമെന്ന് അവകാശപ്പെടാൻ അവകാശം നൽകുന്നതോ ആയ നിയമവ്യവസ്ഥകളില്ല;

(iii) സി.ആർ.പി.സി വകുപ്പ് 162-ലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായാണ് തിരിച്ചറിയൽ പരേഡുകൾ നടത്തപ്പെടുന്നത്;

18 തെളിവ് നിയമം

(iv) പ്രതിയെ സാക്ഷികൾ കാണുന്നതിനുള്ള സാധ്യത ഒഴിവാക്കുന്നതിനായി, അറസ്റ്റ് നടന്ന ഉടൻതന്നെ സാധാരണഗതിയിൽ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നടത്തേണ്ടതാണ്;

(v) കോടതിയിൽ വെച്ച് സാക്ഷി പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയുന്നത് ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട തെളിവായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു;

(vi) പ്രതിയുടെ വ്യക്തിത്വം തെളിയിക്കുന്ന വസ്തുതകൾ തെളിവ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 9 പ്രകാരം പ്രസക്തമായി കണക്കാക്കുന്നു;

(vii) ആവശ്യമെങ്കിൽ, കോടതിയിൽ വെച്ച് സാക്ഷി പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയുന്നതിന് ഒരു സ്ഥിരീകരണമായി തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിലെ കണ്ടെത്തലുകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്;

(viii) ഒരു മുൻകരുതൽ എന്ന നിലയിൽ, കോടതിയിൽ വെച്ചുള്ള തിരിച്ചറിയൽ സ്ഥിരീകരിയ്ക്കുന്നതിന് മുൻപ് നടന്ന തിരിച്ചറിയൽ നടപടികളെ കോടതി സാധാരണയായി ആശ്രയിക്കാറുണ്ട്. എന്നാൽ, അത്തരം മറ്റ് പിന്തുണകളില്ലാതെ തന്നെ ഒരു പ്രത്യേക സാക്ഷിയുടെ മൊഴി വിശ്വസിക്കാമെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെടുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ ഇതിൽ മാറ്റം വരാം;

(ix) തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് ഒരു സുപ്രധാന തെളിവ് അല്ലാത്തതിനാൽ, അത് നടത്തിയില്ല എന്ന കാരണത്താൽ മാത്രം തിരിച്ചറിയൽ സംബന്ധിച്ച മറ്റ് തെളിവുകൾ അസ്വീകാര്യമാകില്ല;

(x) അത്തരം തിരിച്ചറിയലിന് എത്രത്തോളം പ്രാധാന്യം നൽകണം എന്നത് ഓരോ കേസിലെയും സാഹചര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് കോടതി തീരുമാനിക്കേണ്ട കാര്യമാണ്;

(xi) തെളിവുകളുടെ സ്വഭാവവും നിലവാരവും ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന മറ്റ് സാഹചര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കുറ്റം തെളിയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള എല്ലാ കേസുകളിലും, പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിലോ കോടതിയിലോ വെച്ച് തിരിച്ചറിയണമെന്നത് നിർബന്ധമല്ല;

(xii) തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിൽ പങ്കെടുക്കാൻ വിസമ്മതിച്ച പ്രതിക്കെതിരെ നടപടി എടുക്കണമോ എന്നത് ഓരോ കേസിലെയും വസ്തുതകളുടെയും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ കോടതിക്ക് തീരുമാനിക്കാം. എന്നിരുന്നാലും, പ്രതി കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് കണ്ടെത്തുന്നതിന് മുമ്പ് കോടതി ശക്തമായ മറ്റ് അനുബന്ധ തെളിവുകൾ കൂടി പരിശോധിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

37. ഈ തത്വങ്ങൾ കാലക്രമേണ രൂപപ്പെട്ടതാണ്, കൂടാതെ അവ താഴെ പറയുന്ന കോടതി വിധികളിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞവയുമാണ്:

1. **മാതു v. യു.പി.സംസ്ഥാനം [(1971) 2 SCC 75:1971 SCC (Cri) 391]**
2. **സന്തോഖ് സിംഗ് v. ഇസ്ഹാർ ഹുസൈൻ [(1973) 2 SCC 406:1973 SCC (Cri) 828]**
3. **മൽഖാൻസിങ് v എം.പി.സംസ്ഥാനം [(2003) 5 SCC 746:2003 SCC (Cri) 1247]**
4. **വിശ്വേശ്വരൻ v. സംസ്ഥാനം [(2003) 6 SCC 73]**
5. **മുൻഷി സിംഗ് ഗൗതം v എം.പി.സംസ്ഥാനം [(2005) 9 SCC 631]**

6. **സിദ്ധാർത്ഥ വസിഷ്ഠ @മനു ശർമ്മ v. സംസ്ഥാനം (ഡൽഹി എൻസിടി) [(2010) 6 എസ്സിസി 1],**
7. **അശ്വനി കുമാറും മറ്റുള്ളവരും v. പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനം (2015) 6 SCC 308.**
8. **മുകേഷും മറ്റുള്ളവരും v. സ്റ്റേറ്റ് (ഡൽഹി എൻസിടി) ഉം മറ്റുള്ളവരും AIR 2017 SC 2161.**

38. ഈ തത്വങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, നിലവിലെ കേസിലെ തെളിവുകൾ പരിശോധിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്. മരണപ്പെട്ട വ്യക്തി 2-3 കേസുകളിൽ വിചാരണ നേരിടുകയായിരുന്നുവെന്നും താൻ തന്റെ മകന് വേണ്ടി ജാമ്യം നിന്നിരുന്നുവെന്നും ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ പി.ഡബ്ല്യു.4 പ്രസ്താവിച്ചു. റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 454, വകുപ്പ് 380 എന്നിവ പ്രകാരം രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 341/2001-ലെ ക്രിമിനൽ കേസിൽ സന്ദീപിന് വേണ്ടി ജാമ്യം നിന്നിട്ട് പോലും സന്ദീപ്, രാജേഷ് (സർക്കാരി) എന്ന പ്രതിയോടൊപ്പം കൂട്ടുപ്രതിയായിരുന്ന എന്ന വസ്തുതയെക്കുറിച്ച് തനിക്ക് അറിയില്ലെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4 അവകാശപ്പെട്ടു. 2001 ജൂൺ 24-ന് ഇരുവരും ഈ കേസിൽ അറസ്റ്റിലായിരുന്നോ എന്ന കാര്യവും തനിക്കറിയില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അതുപോലെ തന്നെ, പി.ഡബ്ല്യു.5 തന്റെ ക്രോസ് വിസ്താരത്തിനിടെ, എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 341-ലെ കേസിൽ സന്ദീപും പ്രതിയായ രാജേഷും കൂട്ടുപ്രതികളായിരുന്നോ എന്ന് തനിക്കറിയില്ലെന്ന് മൊഴി നൽകി. എന്നാൽ തൊട്ടുപിന്നാലെ അഭിഭാഷകൻ മുന്നോട്ടുവച്ച ഒരു നിർദ്ദേശം അദ്ദേഹം അംഗീകരിച്ചു; അതായത്, തന്റെ സഹോദരനായ സന്ദീപും ഇപ്പോഴത്തെ പ്രതിയായ രാജേഷും വിവിധ വിചാരണാ തീയതികളിൽ കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കപ്പെടുമ്പോൾ താനും പിതാവും

കോടതിയിൽ പോകാറുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. എങ്കിലും എല്ലാ വിചാരണാ തീയതികളിലും പി.ഡബ്ല്യു.4 കോടതി സന്ദർശിക്കുമായിരുന്നു എന്ന നിർദ്ദേശം അദ്ദേഹം നിഷേധിച്ചു. പ്രതിയായ രാജേഷിന്റെ ഫോട്ടോ പത്രങ്ങളിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് പി.ഡബ്ല്യു.5 നൽകിയ മറുപടി ഇതായിരുന്നു:

> "പ്രതിയായ രാജേഷ് എന്ന സർക്കാരിയുടെ ഫോട്ടോകൾ ഞാൻ പത്രങ്ങളിൽ കണ്ടിട്ടില്ല. ഈ പ്രതിയുടെ ഫോട്ടോകൾ പലതവണ പത്രങ്ങളിൽ വന്നിട്ടുണ്ടാകാം, പക്ഷേ ഞാൻ അവ കണ്ടിട്ടില്ല. രാജേഷ് എന്ന സർക്കാരിയെ എനിക്ക് അത്രത്തോളം വെറുപ്പാണ്, ആ കാരണം കൊണ്ടാണ് ഞാൻ പത്രത്തിൽ അയാളുടെ ഫോട്ടോ കാണാതിരുന്നത്."

39. പ്രോസിക്യൂഷൻ ഹാജരാക്കിയ മൂന്ന് പത്രവാർത്തകളിൽ ഒന്നിൽ മാത്രമാണ് പ്രതികളുടെ പേരുണ്ടായിരുന്നതെന്ന് സംസ്ഥാനത്തിന് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. എന്നാൽ, ഈ കേസിലെ പ്രധാന വിഷയം പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവരുടെ ക്രോസ് വിസ്താരത്തിൽ തെളിഞ്ഞുവന്ന കാര്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ച പ്രതികൾക്കെതിരെ തീരുമാനം എടുക്കേണ്ടതുണ്ടോ എന്നതാണ്. മരിച്ച വ്യക്തിയുടെ പേരിൽ നിരവധി ക്രിമിനൽ കേസുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, അതിൽ ചിലത് ഒത്തുതീർപ്പാക്കി വിട്ടയച്ചതാണെന്നും രേഖകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. കൂടാതെ, മരിച്ച സന്ദീപും പ്രതിയായ രാജേഷും (സർക്കാരി) റോഹ്തക് സിവിൽ ലൈൻസ് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ ഐ.പി.സി വകുപ്പ് 454, വകുപ്പ് 380 എന്നിവ പ്രകാരം 2001 ജൂൺ 23 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത എഫ്.ഐ.ആർ നമ്പർ 341/2001-

ലെ ക്രിമിനൽ കേസിൽ കൂട്ടുപ്രതികളായിരുന്നു. ഈ കേസിൽ ഇരുവരും അറസ്റ്റിലായതിനാൽ, സന്ദീപിനെയും രാജേഷിനെയും കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കുമ്പോഴെല്ലാം തന്റെ പിതാവായ പി.ഡബ്ല്യു.4 കോടതിയിൽ പോകാറുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.5 മൊഴി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. മകന്റെ വിവിധ കേസുകളിൽ താനാണ് ജാമ്യം നിന്നിരുന്നതെന്ന് പി.ഡബ്ല്യു.4-ഉം സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, സംഭവത്തിന് മുമ്പ് തന്നെ സന്ദീപും രാജേഷും തമ്മിൽ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, കോടതി നടപടികൾക്കിടയിൽ പ്രധാന ദൃക്സാക്ഷിയായ പി.ഡബ്ല്യു.4 രാജേഷിനെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും ഉള്ള അപ്പീൽവാദികളുടെ വാദത്തെ തള്ളിക്കളയാനാവില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ, നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിൽ തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് നിരസിച്ചതിന്റെ പേരിൽ പ്രതികൾക്കെതിരെ തീരുമാനം എടുക്കുന്നതിൽ കോടതി ജാഗ്രത പുലർത്തേണ്ടതുണ്ട്. എന്തായാലും, കോടതി മുൻപ് നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡ് എന്നത് പ്രതിയെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിനും വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. പ്രതി പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ചു എന്ന കാരണത്താൽ മാത്രം ഒരാൾ കുറ്റക്കാരനാണെന്ന് കണ്ടെത്താൻ കഴിയില്ല. ഈ കേസിൽ, ദൃക്സാക്ഷികളായ പി.ഡബ്ല്യു.4, പി.ഡബ്ല്യു.5 എന്നിവർ സംഭവസ്ഥലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന കാര്യത്തിൽ വലിയ സംശയമുണ്ട്. കൂടാതെ, മൃതദേഹത്തിൽ നിന്ന് ലഭിച്ച വെടിയുണ്ടകളും കണ്ടെടുത്ത ആയുധവും തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന ബാലിസ്റ്റിക് തെളിവുകളിൽ വലിയ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളും പോരായ്മകളും നിലനിൽക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് തന്നെ, ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, തിരിച്ചറിയൽ പരേഡിന് വിസമ്മതിച്ചു എന്നത് അപ്രധാനമായ ഒരു വസ്തുത മാത്രമാണ്. ഇതൊരു പ്രധാന തെളിവ് അല്ലാത്തതിനാൽ, മറ്റ് തെളിവുകളുടെ അഭാവത്തിൽ ഇതിന് മാത്രമായി

നിലനിൽപ്പില്ല.

40. മേൽപ്പറഞ്ഞ കാരണങ്ങളാൽ, പ്രോസിക്യൂഷൻ, കേസ് സംശയതാതീതമായി തെളിയിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടുവെന്ന നിഗമനത്തിൽ കോടതി എത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, അപ്പീൽവാദികൾക്ക് സംശയത്തിന്റെ ആനുകൂല്യത്തിനുള്ള അർഹതയുണ്ട്. അവർക്കെതിരെ ചുമത്തപ്പെട്ട കുറ്റങ്ങളിൽ നിന്ന് അവരെ കോടതി കുറ്റവിമുക്തരാക്കുന്നു. അപ്പീൽവാദികൾ 12 വർഷത്തിലധികം ജയിൽവാസം അനുഭവിച്ചു എന്ന വസ്തുത കോടതിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അപ്പീൽവാദികളെ കുറ്റവിമുക്തരാക്കിക്കൊണ്ടുള്ള ഈ വിധിന്യായത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, മറ്റ് കേസുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ആവശ്യമില്ലെങ്കിൽ, അവരെ ഉടൻ തന്നെ മോചിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്; അവരുടെ ജാമ്യ ബോണ്ടുകൾ റദ്ദാക്കുകയും വേണം. ഈ നിബന്ധനകളോടെ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു.

41.തീർപ്പാക്കാത്ത അപേക്ഷകൾ എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ ഇതിനാൽ തീർപ്പാക്കിയതായി കണക്കാക്കുന്നു.

അങ്കിത് ഗ്യാൻ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചു.